

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Освітня програма	7094 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	7094
Назва ОП	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Лялюк Алла Миколаївна, Михайлова Кристина Валеріївна, Охріменко Ігор Віталійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	17.04.2024 р. – 19.04.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://tntu.edu.ua/storage/pages/00000799/076-bakalavr-Zvit_SO.pdf
Програма візиту експертної групи	https://tntu.edu.ua/storage/pages/00000799/076-bakalavr-Programa_visytu.pdf?v=20240412

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійна програма “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” за спеціальністю 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя (ТНТУ) у обсязі 240 кредитів ЄКТС розроблена у відповідності зі Стандартом вищої освіти України та законодавством України в сфері вищої освіти робочою групою, до якої входять науково-педагогічні працівники ТНТУ, представники роботодавців та здобувачів. Цілі даної ОП та її фокус відповідають стратегії та пріоритетам розвитку ТНТУ. ОП була розроблена у 2016 р. і з того часу досить активно розвивається. Остання редакція ОП – 2023 р. - враховує потреби основних стейкхолдерів, має виражений галузевий аспект і орієнтована на регіональний ринок праці. При реалізації ОП роботодавці активно долучаються до практичної підготовки здобувачів. Послідовність вивчення ОК дає можливість формування логічної впорядкованості базових та спеціальних знань. Форми та методи навчання і викладання направлені на реалізацію цілей та ПРН ОП. Студенти поінформовані про процедури та політики щодо контрольних заходів та критеріїв оцінювання, а форми їх проведення є чіткими, зрозумілими та дозволяють встановити досягнення здобувачем ВО результатів навчання для окремого ОК та ОП в цілому. Питання доброчесності, контролю знань та їх апеляцій є достатньо унормованим. Форми атестації здобувачів ВО відповідають вимогам стандарту ВО. До провадження освітнього процесу та удосконалення ОП залучені НПП, академічна та/або професійна кваліфікація яких підтверджується: базовою вищою освітою, науковими ступенями та вченими званнями, науковими та науково-методичними публікаціями, в т.ч. тих, які входять до науково-метричних баз Scopus та/або WoS. Матеріально-технічна база ТНТУ задовольняє потреби як здобувачів ВО, так і адміністративно-викладацького складу. В цілому, за результатами акредитаційної експертизи було встановлено, що дана ОП та процес її реалізації загалом відповідають усім Критеріям оцінювання якості освітньої програми. ТНТУ та представники ОП мають чітке бачення та перспективи її розвитку, які полягають у розширенні використання можливостей міжнародного освітнього середовища, активних форм та методів навчання; запровадженні навчання за дуальною формою освіти; активізації процесів інтернаціоналізації за ОП. Експертною групою було надано рекомендації, спрямовані на усунення слабких сторін, які не є визначальними для загальної оцінки даної ОП.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильною стороною даної освітньої програми є і її регіональна та галузева направленість, що ґрунтується на підготовці фахівців у сфері бізнесу Західного регіону, і як результат - зацікавленість роботодавців у випускниках, які б добре володіли особливостями підприємницької діяльності Тернопільщини. В свою чергу, це породжує постійний зв'язок закладу зі стейкхолдерами та надходження від них конкретних запитів щодо знань та умінь майбутніх фахівців. Вказані характеристики ОП зумовлюють і інтеграцію її в різноманітні регіональні програми та проекти, в частині обґрунтування економічної ефективності середнього та малого підприємництва. Тісний контакт з роботодавцями щодо максимального врахування в ОП вимог господарської практики та висока активність роботодавців в процесі подання своїх пропозицій. За результатами проходження практики нерідко студенти-практиканти залишаються там працювати як штатні працівники, що вказує на високий рівень їх практичної підготовки. Викладання на ОП здійснюють викладачі, які брали участь в програмах академічної мобільності Еразмус+ та інших програмах в країнах ЄС. НПП кафедри вільно володіють іноземними мовами, зокрема, на рівні С1 – три НПП, на рівні В2 – чотири НПП. Окремі теми на своїх курсах викладають іноземною мовою. Використання електронних систем тестування мінімізує суб'єктивність оцінювання і підвищує об'єктивність результатів. Всі документи щодо оцінювання та контрольних заходів доступні онлайн, забезпечуючи легкий доступ до інформації для всіх учасників освітнього процесу. Доступ до електронних ресурсів та використання системи ЕН ТНТУ ATutor дозволяє здобувачам ефективно формувати індивідуальну траєкторію навчання. Активно впроваджуються заходи для забезпечення інклюзивності освітнього середовища для осіб з особливими освітніми потребами, зокрема через адаптацію інфраструктури та доступу до дистанційних технологій навчання.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкою стороною можна вважати той факт, що при урахуванні потреб та позицій заінтересованих сторін не бралася до уваги така категорія стейкхолдерів як випускники. Рекомендується залучення випускників до удосконалення діючої ОП та обговорення проекту нової ОП. Також, до слабких сторін можна віднести той факт, що при розробці ОП проектна група, вивчаючи кращі практики, орієнтувалася лише на аналогічні вітчизняні ОП. В якості рекомендації ЕГ пропонує використання і зарубіжних ОП, що зробить дану ОП більш привабливою та конкурентоздатною. Також, за тих обсягів набору, що має ОП (22-26 осіб), мінімальна кількість для вибору ВК у 24 особи ускладнює побудову дійсно індивідуальної освітньої траєкторії. Рекомендується з наступного навчального року зменшити мінімальну кількість здобувачів, щоб в межах академічної групи було більше одного набору ВК. ЕГ констатує поодинокі випадки участі здобувачів у неформальній та інформальній освіті. ЕГ рекомендує покращення інформування здобувачів щодо можливостей і процедур визнання результатів неформальної та інформальної освіти. З метою покращення якості освітнього процесу рекомендується на кафедрі один раз в кінці кожного семестру проводити опитування здобувачів освіти щодо рівня задоволення якості освітньої програми, організації самостійної роботи, порядку формування індивідуальної освітньої траєкторії. Низька участь здобувачів ОП у наукових студентських конференціях через недостатній фокус уваги з боку НПП. Рекомендовано в наступному навчальному

році спрямувати НДР ЗО та їхню участь у студентських наукових конференціях шляхом підготовки і написання тез, а також спільних публікацій з найбільш здібними здобувачами разом НПП статей у фахових журналах. У силабусах ОК список рекомендованої додаткової літератури доповнити посиланнями на власні публікації НПП, які відповідають за змістом ОК. Потреба у кращому інформуванні про академічну доброчесність: Рекомендується проведення семінарів і тренінгів, щоб забезпечити глибше розуміння принципів академічної доброчесності, не обмежуючись лише питаннями плагіату. Відсутність інформаційно-навігаційної системи та спеціалізованих гігієнічних приміщень для маломобільних груп. Рекомендується розробити та імплементувати план-графік заходів на наступні кілька років щодо встановлення тактильних елементів, піктограм, шрифту Брайля та облаштування спеціалізованих кімнат гігієни.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» має чітко сформульовані цілі, які стосуються саме цієї ОП та її реалізації, на що вказує внесення до цілей ОП підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних вирішувати практичні проблеми та спеціалізовані задачі з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Визначені цілі також досить тісно корелюють зі спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / «Підприємництво та торгівля», в межах якої відкрита дана ОП, про що свідчить здатність випускників розв'язувати завдання в підприємстві і торгівлі. Фокус програми визначений, але не досить чітко – вказана унікальність – підготовка фахівців на забезпечення їх конкурентоспроможності та адаптації до сучасного динамічного професійного середовища, у т.ч. із врахуванням євроінтеграційних процесів України - може такою бути і в інших ЗВО України. Це ж стосується і переліку особливостей ОП – унікальність можлива, але потребує конкретизації. Цілі програми узгоджуються з місією і стратегією ЗВО. Зокрема, в Стратегії та Концепції розвитку Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя - наказ №4/7-1162 від 27.12.2019 р. (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=493>) місією університету визначено створення умов для надання якісної освіти через вільне творче навчання та наукові дослідження відповідно до суспільних потреб, зумовлених розвитком України, науки, економіки та культури, а також глобальних процесів розвитку людської цивілізації, що цілком відповідає цілям даної ОП. Стратегія полягає у створенні умов і підґрунтя бути провідним технічним університетом у Західному регіоні України. Слід відмітити, що функціонування в ЗВО даної ОП визначається не лише економічною доцільністю, але й відповідає меті ТНТУ - сприяти самореалізації студентів, викладачів, працівників Університету та формуванню високоосвіченої, національно свідомої та гармонійно розвиненої особистості, здатної незалежно мислити і діяти згідно з принципами добра й справедливості.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ЕГ підтверджує факт залучення всіх зацікавлених сторін до визначення цілей ОП та формулювання програмних результатів навчання. Позиції і потреби стейкхолдерів розглядалися та були враховані. Зокрема, в розрізі основних категорій стейкхолдерів ЗВО було виконано наступні дії. Здобувачі вищої освіти брали участь у складі робочої групи з розробки та реалізації ОП. Пропозиції та рекомендації здобувачів враховуються в ОП за результатами їх анонімного опитування та участі у зустрічах з НПП кафедри (<http://surl.li/qvoxt>, протоколи кафедри № 6 від 29.11.2022, № 8 від 29.12.2022, № 11 від 13.02.2023). Зокрема, в результаті таких пропозицій було активізовано участь професіоналів-практиків до проведення занять із професійно-орієнтованих дисциплін; введено дисципліну, яка б сприяла поглибленню знань у сфері роботи з базами даних та роботи з інформацією. Роботодавці брали безпосередню участь при розробці та оновленні ОП в якості членів робочої групи. В процесі розробки ОП було отримано пропозиції роботодавців, зокрема дисципліну «Обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності» вилучено з переліку обов'язкових компонентів; введено в перелік обов'язкових компонентів дисципліну «Поведінкова економіка». Пропозиції роботодавців щодо удосконалення ОП розглядаються та обговорюються на засіданнях кафедри (протоколи № 8 від 29.12.2022 р., № 11 від 13.02.2023 р., № 15 від 10.05.2023 р., №19 від 12.06.2023 р.), НМК факультету (№ 9 від 14.06.2023 р.), вченої ради факультету (протокол № 14/1 від 19.06.2023 р.). Академічна спільнота мала можливість долучитися до обговорення проекту ОП і надавала свої пропозиції. Так, за розроблення ОП відповідають НПП, які входять до складу проектної групи. Опитування НПП проводиться згідно з Положенням про опитування учасників освітнього процесу в ТНТУ

(<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=464>). Інтереси та пропозиції академічної спільноти враховуються на підставі результатів їх щорічного анонімного опитування (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=762>). Зокрема, за результатами проведеного опитування, відбувся перегляд змістового наповнення матеріалу на предмет уникнення дублювання матеріалу у різних дисциплінах, що знайшло відображення в робочих програмах та силабусах (протокол кафедри № 1 від 31.08.2023). Оцінку ОП проводили та мали вплив на її формування і інші стейкхолдери, зокрема партнери Університету за міжнародними проектами, у яких беруть участь НПП кафедри. Таким чином, ЕГ підтверджує, що залучення стейкхолдерів до формування та реалізації ОП мало реальний, а не формальний характер.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

При розробці ОП ЗВО бере до уваги тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, регіональний контекст та досвід аналогічних вітчизняних ОП. Так, врахування тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці здійснювалося шляхом аналізу даних інтернет-ресурсів, ярмарок вакансій, запитів роботодавців. Основними джерелами інформації є портали вакансій, а також аналітичні компанії, які здійснюють моніторинг і аналіз ринку праці. Результати аналізу обговорюються на засіданнях проєктної групи ОП, кафедри і знаходять відображення в переліку компетентностей та програмних результатах навчання, складу й змісту освітніх компонент ОП. Основний фокус в ОП відповідає програмним документам Кабінету Міністрів України (<http://surl.li/qvtrkx>; <http://surl.li/qvtrlb>); Положенню про Офіс з розвитку підприємництва та експорту, метою діяльності якого є розвиток та підтримка малого і середнього підприємництва (<http://surl.li/gecmx>). На актуальність ОП вказує й активна підтримка Урядом підприємництва, програми із залучення інвестицій та покращення бізнес-клімату в Україні (<http://surl.li/difet>). Тенденції розвитку спеціальності та ринку праці відображено в ОКПП 23, ОКПП 24, ОКПП 29, ОКПП 32. Галузевий та регіональний контекст при формуванні та реалізації ОП проявляється в тому, що при визначенні особливостей програми, її цілей та програмних результатів навчання було враховано Стратегію розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки та план заходів з її реалізації у 2021 - 2023 роках (<http://surl.li/pbhce>), а також Стратегічний план розвитку Тернопільської міської територіальної громади до 2029 року (<http://surl.li/ekkri>). Деякими із завдань Стратегії є сприяння виходу малого і середнього бізнесу на нові ринки та активізація залучення окремих верств населення до підприємницької діяльності. Регіональний та галузевий контексти розглядаються на практичних заняттях здобувачів, при виконанні ними науково-дослідних завдань, де за основу беруться приклади діяльності підприємств Тернопільської області. Врахування досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм підтверджується наступними фактами. Під час формулювання цілей, програмних РН та змістової структури ОП враховано досвід Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (<http://surl.li/qzemo>), Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (<http://surl.li/qzeks>), ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана» (<http://surl.li/qzelu>). Побудова ОП відповідає підходам до підготовки бакалаврів, напрацьованим у співпраці з Університетом MIT Worldpeace ім. Вішванат Карад (Індія) з підготовки фахівців даного напрямку, а також з партнерським університетом Бакінгемширський Новий університет (Великобританія) – в рамках реалізації міжнародного проєкту 561536-EPP-1- 2015-1-UK-EPPKA2-SBNE-JP «Розвиток мережевої інфраструктури для підтримки молодіжного підприємництва на Fablab платформі» (2015-2019 pp.).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОП цілком відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого Наказом МОН України №1243 від 13.11.2018. Зокрема, Стандарт був врахований наступним чином - усі результати навчання, визначені Стандартом в межах реалізації даної ОП досягаються. Це забезпечується переліком компонент освітньої програми та послідовністю вивчення дисциплін, і підтверджується, наведеними у освітній програмі матрицями. Реалізація ОП здійснюється кадрами належної кваліфікації, які мають великий досвід науково-педагогічної діяльності (таблиця 2 додатку звіту самооцінювання). Всі здобувачі вищої освіти забезпечені базами практичної підготовки, що представляють собою конкурентоспроможні підприємства. Варто зазначити, що оскільки після зміни назви даної спеціальності із «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» на «Підприємництво та торгівля» Стандарт, який її визначає, зміненним не був, то, на думку ЕГ, ЗВО цілком обґрунтовано мав право використовувати попередній, який залишається чинним.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильною стороною даної освітньої програми є її регіональна та галузева направленість, що ґрунтується на підготовці фахівців у сфері бізнесу Західного регіону, і як результат - зацікавленість роботодавців у випускниках, які б добре володіли особливостями підприємницької діяльності Тернопільщини. В свою чергу, це породжує постійний зв'язок закладу зі стейкхолдерами та надходження від них конкретних запитів щодо знань та умінь майбутніх фахівців. Вказані характеристики ОП зумовлюють її інтеграцію в різноманітні регіональні програми та проекти, в частині обґрунтування економічної ефективності середнього та малого підприємства.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкою стороною можна вважати той факт, що при урахуванні потреб та позицій заінтересованих сторін не бралася до уваги така категорія стейкхолдерів як випускники. Рекомендується залучення випускників до удосконалення діючої ОП та обговорення проекту нової ОП. Також, до слабких сторін можна віднести той факт, що при розробці ОП проектна група, вивчаючи кращі практики, орієнтувалася лише на аналогічні вітчизняні ОП. В якості рекомендації ЕГ пропонує використання і зарубіжних ОП, що зробить дану ОП більш привабливою та конкурентоздатною.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

За результатом експертизи ЕГ зробила висновок, що в цілому є відповідність освітньої програми за критерієм 1. Цілі ОП є чіткими і відповідають місії та стратегії ЗВО. Визначення цілей відбувалося з врахуванням інтересів стейкхолдерів, про що свідчить постійний контакт з ними. ОП розвивається в руслі тенденцій розвитку спеціальності, про що свідчить вивчення вітчизняних ОП за цією спеціальністю. Галузевий та регіональні аспекти достатньо виражені. ОП дозволяє досягти програмних результатів навчання, визначених стандартом, на що вказують запити роботодавців на випускників. Щоправда, кафедра майже не розглядає в якості роботодавців своїх випускників, що вказує на необхідність тіснішого контакту між здобувачами і випускниками та більшу популяризацію серед здобувачів місць працевлаштування успішних випускників. Враховуючи наведені вище факти і докази, ЕГ вважає, що відповідність ОП за критерієм 1 відповідає рівню В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг освітньої програми у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" галузі 07 "Управління та адміністрування" за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти і становить 240 кредитів ЄКТС. Обсяг ОК, спрямованих на формування компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти становить 180 кредитів ЄКТС. Обсяг ОП, що відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти становить 60 кредитів ЄКТС, або 25 % обсягу освітньої програми.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОП чітко визначений, ОК, включені до ОП, складають логічну взаємопов'язану систему та дозволяють досягти цілей і ПРН, відповідаючи загальним та фаховим компетентностям. Загальні та спеціальні компетентності органічно поєднані в єдиний комплекс знань та умінь - 12 загальних компетентностей, 11 фахових (спеціальних) компетентностей (в тому числі одна рекомендована зовнішніми стейкхолдерами), 21 результати навчання (з них один рекомендований зовнішніми стейкхолдерами). ОП є структурованою та збалансованою в контексті загального часу навчання за семестрами. Як видно зі структурно-логічної схеми ОК належним чином взаємопов'язані. Зокрема, теоретичні та організаційні дисципліни закладають основу знань до вивчення дисциплін управлінського та прикладного характеру, а також проходження практики. Обов'язкові ОК, включені до ОП, призводять до досягнення

програмних результатів навчання. Матриця ОК-РН візуально, а робочі програми та силабуси змістовно, дозволяють переконатися, що кожен ПРН реалістично охоплений змістом програми. Усі ПРН забезпечуються обов'язковими ОК. ПРН, які корелюють із загальними компетентностями, передбаченими Стандартом, досягаються повною мірою. Гуманітарна складова в ОП представлена ОКЗП 4 «Іноземна мова професійного спрямування», ОКЗП 6 «Історія та культура України», ОКЗП 11 «Українська мова (за професійним спрямуванням)» та ОКЗП 13 «Філософія».

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Виходячи із визначення предметної області навчання, вказаної в Стандарті даної спеціальності, зміст ОП відповідає їй в достатній мірі. Усі ОК, в тому числі і ті, що стосуються формування загальних компетентностей, мають належний зв'язок із визначеною спеціальністю. Об'єктами вивчення за ОП є діяльність з організації та функціонування підприємницьких, торговельних та біржових структур, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів. Теоретичний зміст предметної області: наукові теорії, положення, концепції, принципи підприємництва, торгівлі та біржової діяльності і методологія їхнього використання для організації та ефективного функціонування підприємницьких, торговельних та біржових структур. Зміст ОП спрямований на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних вирішувати практичні проблеми та складні спеціалізовані задачі з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності завдяки вивченню таких обов'язкових компонент професійної підготовки (ОКПП): організувати стартапи, як сучасні форми ведення інноваційної підприємницької діяльності та розвивати діючі підприємницькі і торговельні структури, у т.ч. із врахуванням процесів євроінтеграції України (ОКПП 23, ОКПП 24, ОКПП 25, ОКПП 29, ОКПП 34); моніторинг ефективності прийняття управлінських рішень (ОКПП 36); оволодіння новими інструментами ведення бізнесу та торгівлі (ОКПП 20, ОКПП 25, ОКПП 29); ефективна робота на біржах (ОКПП 17); упровадження соціально-відповідальних бізнес-рішень (ОКПП 32). Використання спеціалізованих лабораторій та кабінетів, а також відповідного програмного забезпечення дозволяють здобувачам оволодіти інструментарієм методів і прийомів ведення підприємницької, торговельної, та біржової діяльності. В ОП особлива увага приділяється вивченню іноземної мови, що забезпечує можливість вивчати предметну область ОП із залученням новітніх і актуальних досліджень у міжнародному освітньому просторі, викладати окремі теми деяких ОК іноземною мовою. Вивчення робочих навчальних програм показало, що ОП відповідає вимогам, які нині ставляться до фахівців з підприємництва та торгівлі. Таким чином, предметна область заявленої для ОП спеціальності забезпечується програмними результатами навчання та компетентностями, які відповідають Стандарту та передбачають їх реалізацію під час викладання дисциплін загальної та спеціальної (фахової) підготовки.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обов'язку, передбаченому законодавством.

ВК в даній ОП становлять 60 кредитів, що складає 25 %, а отже вимога Закону України «Про вищу освіту» витримується. Процедури, покликані забезпечити вибірковість ОК, в ЗВО є прозорими та зрозумілими. Здобувачі ВО не мають обмежень у формуванні індивідуальної траєкторії навчання. ОК за вибором ЗВО серед них немає. В основі системи вибірковості лежить можливість індивідуального вибору кожного здобувача вищої освіти. Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів у ЗВО регламентується наступними документами локального нормотворення: «Положення про організацію освітнього процесу в ТНТУ» (<http://surl.li/dnffr>) та «Положення про індивідуальний навчальний план здобувача ТНТУ» (<http://surl.li/ffklu>). В цілому, індивідуальна траєкторія навчання здобувачів реалізується через: вільний вибір навчальних дисциплін з реєстру вибіркових дисциплін (<http://surl.li/dnend>); можливість отримання знань в неформальній освіті; реалізацію прав на академічну мобільність в рамках договорів з вітчизняними та закордонними ЗВО; можливість вільного вибору тем курсових та наукових робіт, тематики індивідуальних завдань в межах вивчення навчальних дисциплін, місця проходження виробничої практики. Перелік навчальних дисциплін за вибором ЗВО на наступний навчальний рік оновлюється за потреби щорічно до початку навчального року. Алгоритм вибору освітніх компонент є наступним. До 1 жовтня кожного навчального року кафедрами університету проводиться робота з інформування здобувачів вищої освіти про переліки дисциплін, що пропонуються для вибору у наступному навчальному році. Інформування проводиться через систему електронного навчання університету, органи студентського самоврядування, соціальні мережі та іншими засобами. Після ознайомлення з переліком вибіркових дисциплін, здобувачі до 1 листопада кожного навчального року подають заяву декану про обрані ними дисципліни. Заява зберігається в деканаті протягом усього терміну навчання здобувачів вищої освіти. Деканат до 15 листопада формує групи для вивчення вибіркових дисциплін. Якщо група не сформувалася, то декан інформує здобувачів вищої освіти про необхідність вибору інших дисциплін. Остаточний вибір дисциплін має бути завершений до 1 грудня кожного навчального року. Після остаточного формування й погодження груп з вивчення вибіркових дисциплін їх перелік затверджує декан і передає до початку весняного семестру поточного навчального року на випускові кафедри для формування робочих навчальних планів на наступний навчальний рік. Разом з тим, варто зазначити, що хоч використання реєстру ВК є зручним, для їх пошуку, але формально зміст реєстру обмежує поле вибору для здобувачів лише тими ВК, що містяться в ньому, тоді як алгоритм вибору, повинен дозволяти обирати будь-яку ОК, що викладається в ЗВО. Також, мінімальна кількість здобувачів, яка має обрати ВК, щоб цей вибір був затвердженим – 24 особи, на думку ЄГ, ускладнює процес вільного волевиявлення здобувачів.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка регламентується «Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=743>). При формуванні ОП передбачена необхідна кількість практично орієнтованих компонентів, що дозволяє здобувачам отримати потрібні практичні навички та фахові компетентності. В ОП представлені різні види практичної підготовки: практичні заняття, лабораторні роботи, навчальна, організаційно-економічна, виробнича та професійно-орієнтована практики. ЗВО у співпраці із роботодавцями ретельно підходить до визначення змісту практики, її відповідності сучасним вимогам ринку праці. ОП передбачає практичну підготовку здобувача у кількості 16,5 кредитів для обов'язкових компонентів практичної підготовки (ОКП), які реалізуються через проходження наступних видів практик: вступ до фаху (ОКП 37 – 3,0 кредити); організаційно-економічна (ОКП 38 – 3,0 кредити); виробнича (ОКП 39 – 3,0 кредити); професійно-орієнтована (ОКП 40 – 7,5 кредитів). ОКП дають змогу сформуванню відповідних загальних (ЗК) та фахових (спеціальних) (СК) компетентностей: ЗК 1, ЗК 2, ЗК 6, ЗК 8, ЗК 10, СК 1, СК 2, СК 4, СК 5, СК 6, СК 7, СК 8, СК 10. Процедура проходження практик описана у відповідних програмах практик, в яких розкриті питання організації, проведення та оцінювання практик. Цілі, завдання та тематики практик періодично переглядаються та оновлюються з урахуванням пропозицій роботодавців та випускників ОП. Роботодавці беруть активну участь в організації та проведенні практик, керують практичною підготовкою, надають інформацію для написання звітів з практик. Проходження практик здобувачами вищої освіти проходить підприємствах, з якими ТНТУ має укладені угоди (<http://surl.li/gpkhx>). Практичну підготовку здобувачі також здобувають через роботи зі спеціалізованим програмним забезпеченням, що використовується підприємствами; роботи у спеціалізованих лабораторіях ЗВО; участь в освітньому процесі професіоналів-практиків. Зустрічі з випускниками дозволили виявити випадки, коли студент після проходження практики залишався там працювати, що також позитивно характеризує рівень практичної підготовки здобувачів. Разом з тим, ЕГ має відмітити наступні моменти. Під час спілкування з випускниками вони усе ж виявили бажання посилити практичну та мовну підготовку.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Освітня програма дозволяє випускникам ТНТУ набути таких соціальних навичок (soft skills), як робота в команді, комунікабельність, організованість, уміння вирішувати конфліктні ситуації тощо. Фактично усі ОК, які вивчаються на ОП, в тій чи іншій мірі сприяють набуттю соціальних навичок упродовж усього періоду навчання. Вони відображені в ОП у загальних (ЗК1, ЗК2, ЗК4, ЗК6, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ЗК12) та спеціальних компетентностях (СК1, СК2, СК3, СК4), набуття яких забезпечується відповідними освітніми компонентами: ОКЗП 1–11, ОКЗП 13, ОКПП 14–36, ОКП 37–40, А1. В процесі акредитаційної експертизи було виявлено, що soft skills формуються і участю здобувачів у різних академічних заходах - через роботу в групах, підготовку індивідуальних та командних проєктів, ігри, доповіді, дискусії, бізнес-кейси, презентації власних досліджень. Окремо слід виділити такі заходи, як наукові конференції (<http://surl.li/emekq>), форуми (<http://surl.li/emebv>), засідання студентського наукового гуртка «Люмос» (<http://surl.li/emmni>); міжнародна симуляційна бізнес-гра «Discover, Innovation, Growth» (<http://surl.li/gpkwd>); тренінг у рамках міжнародного проєкту «Smart Manufacturing, Innovation, Learning-labs and Entrepreneurship» (<http://surl.li/gsjxs>); міжнародні дебати: «Молодь XXI ст. Загрози та виклики цифрових медіа» (<http://surl.li/gpkvu>); воркшоп в рамках реалізації проєкту ЄС Еразмус + (<http://surl.li/gsjwx>); тренінг «Leadership game» (<http://surl.li/gsbox>). В умовах євроінтеграційних процесів особливої актуальності набувають соціальні навички вільного спілкування іноземною мовою.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт, який би встановлював вимоги до компетентностей працівників в межах спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» відсутній. При формулюванні компетентностей та результатів навчання ОП, що визначають кваліфікацію, яка присуджується випускнику, в ЗВО орієнтуються на Класифікатор професій України.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України для здобуття ОС «Бакалавр» загальна кількість кредитів становить 240 або 7200 годин. Річний обсяг навчального навантаження – 60 кредитів ЄКТС. Фактичне навантаження здобувачів розподілено рівномірно по 30 кредитів ЄКТС у кожному семестрі. Згідно до Положенням про організацію освітнього процесу в ТНТУ (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=12>) встановлено загальні вимоги щодо співвіднесення обсягу ОК із фактичним навантаженням здобувачів. Навчальний час, відведений для

самостійної роботи здобувача вищої освіти, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше $\frac{1}{3}$ та не більше $\frac{2}{3}$ загального обсягу навчального часу здобувача вищої освіти, відведеного для вивчення конкретної дисципліни, її обсяг визначається робочою навчальною програмою та методичним забезпеченням дисципліни. Загальний обсяг часу, відведений для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання за ОП складає 62 %. Тривалість теоретичного навчання для здобувачів ОП: в осінньому семестрі – 16 тижнів для усіх курсів; у весняному семестрі: 18 тижнів для 1–3 курсів та 14 тижнів – для 4 курсу. Аудиторне тижневе навантаження здобувачів визначається навчальним планом в межах 21-23 год, зокрема: 1-ий та 2-ий семестр – по 23 академічних години на тиждень; 3-ій, 4-ий та 8-ий семестр – по 22 години; 5-ий, 6-ий та 7-ий семестр – по 21 годині. Відповідно існуючим вимогам загальна кількість навчальних дисциплін в навчальному плані ОП не перевищує 8 на семестр та 16 на навчальний рік. Обсяг дисциплін становить від 3 до 6,5 кредитів ECTS. Аналіз окремих освітніх компонентів показав рівномірний розподіл обсягу фактичного навантаження здобувачів. Для підвищення ефективності використання часу навчання в ЗВО використовується система ЕН ТНТУ ATutor. Зустріч зі здобувачами засвідчила, що їм вистачає часу на виконання самостійної роботи, а рівень навчального навантаження є достатній. Скарг щодо перевантаженості від здобувачів не надходило.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою в ТНТУ передбачена «Положенням про дуальну форму здобуття вищої освіти у ТНТУ» (<http://surl.li/pyuta>). Відповідно до інформації ЗВО кафедра впроваджує елементи дуальної освіти задля подолання розриву між теорією та практикою, освітою й виробництвом. Зокрема, студенти відвідують організації з екскурсіями, проходять практику, спілкуються з експертами галузі щодо організації управлінських процесів, беруть участь у практико-орієнтованих заняттях за їх участю. В університеті передбачена можливість проведення занять на виробництві згідно «Положення про особливості організації освітнього процесу на виробництві» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=727>). Разом з тим, в офіційній термінології вищої освіти України відсутня дефініція «елементи дуальної освіти», а тому щодо даної ОП робиться висновок, що підготовка здобувачів вищої освіти на даній ОП за дуальною формою не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильними сторонами ОП у контексті критерію 2 є тісний контакт з роботодавцями щодо максимального врахування в ОП вимог господарської практики та висока активність роботодавців в процесі подання своїх пропозицій. За результатами проходження практики нерідко студенти-практиканти залишаються там працювати як штатні працівники, що вказує на високий рівень їх практичної підготовки.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

За тих обсягів набору, що має ОП (22-26 осіб), мінімальна кількість для вибору ВК у 24 особи ускладнює побудову дійсно індивідуальної освітньої траєкторії. Рекомендується зменшити мінімальну кількість здобувачів, щоб в межах академічної групи було більше одного набору ВК.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Структура та зміст ОП відповідають вимогам критерію 2. Освітня програма сформована згідно положень ЗУ “Про вищу освіту” та Стандарту вищої освіти за спеціальністю, має логічні взаємозв'язки та дозволяє досягти поставлених цілей і програмних результатів. ОП регулярно оновлюється з метою свого поліпшення. Практична підготовка спирається на тісний взаємозв'язок з господарською практикою. Побудова індивідуальної освітньої траєкторії в межах ОП дозволяє сформулювати висококонкурентного фахівця. Вказані слабкі сторони, зокрема, необхідність більш виразного представлення вибіркової освітніх компонент можуть бути змінені в процесі удосконалення ОП, а тому не розглядаються з позицій невідповідності.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до ТНТУ чітко викладені та доступні для ознайомлення через офіційний веб-сайт університету (<http://tntu.edu.ua/?p=uk/admission/rules>), корелюються з чинним Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році, затвердженим Міністерством освіти і науки України, що забезпечує прозорість та доступність інформації для потенційних здобувачів освіти. Для отримання ступеня бакалавра приймаються вступники на основі ПЗСО (додатки 1, 2 Правил прийому) та на основі НРК5 – для здобуття ступеня бакалавра зі скороченим строком навчання з урахуванням вимог стандарту ВО до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності та обсягу кредитів ЄКТС, необхідних для здобуття відповідного ступеня вищої освіти (додатки 1, 3 Правил прийому). ЕГ з'ясувала, що в університеті під час вступної кампанії діє консультативний центр у складі Приймальної комісії, який надає допомогу вступникам у процесі реєстрації особистого електронного кабінету та подання заяв в електронній формі. Загалом, ЕГ на основі аналізу визнала, що ТНТУ забезпечує чітку та прозору процедуру прийому, яка відповідає державним нормативним актам та забезпечує рівний доступ до вищої освіти для всіх абітурієнтів. Правила прийому на навчання за освітньою програмою дискримінаційних положень не містять.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Для здобуття ступеня бакалавра в ТНТУ приймаються особи за результатами сертифікатів ЗНО чи НМТ Українського центру оцінювання якості освіти, з урахуванням вагових коефіцієнтів (<http://surl.li/gajny>). ЕГ встановила, що у 2023 році вступ на освітню програму проводився на конкурсній основі на основі сертифікатів ЗНО/НМТ з обов'язкових предметів (українська мова, математика) та предмету на вибір (історія України, іноземна мова, фізика, хімія, біологія, географія). Для конкурсного відбору на навчання на ОП на основі ПЗСО та НРК5 зараховуються бали: НМТ 2023 року або НМТ 2022 року, або ЗНО 2020–2021 років із трьох конкурсних предметів. На основі аналізу, ЕГ підтвердила, що був поданий перелік спеціальностей (освітніх програм, конкурсних пропозицій) для прийому на навчання на 1 курс (із скороченим терміном навчання) або на 3 (2) курс (із нормативним терміном навчання) (на вакантні місця) осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітній ступінь молодшого бакалавра, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, для здобуття освітнього ступеня бакалавра. Також було підтверджено, що інформація про правила прийому доступна на веб-сайті ТНТУ, що сприяє прозорості приймального процесу. В ході зустрічей з представниками ТНТУ та здобувачами вищої освіти було отримано підтвердження про відповідність процесу прийому до встановлених правил та особливостей ОП.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура визнання результатів навчання регламентується кількома нормативними документами ТНТУ: Положення про порядок визнання та зарахування результатів формального навчання у ТНТУ (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=822>) та Положення про порядок переведення та поновлення студентів ТНТУ (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=505>). Ці положення визначають порядок зарахування результатів попереднього навчання та порядок ліквідації академічної різниці при поновленні чи переведенні здобувача з ЗВО України. ЕГ з'ясувала, що визнання кредитів та результатів навчання для цілей мобільності відбувається на основі документальних доказів, таких як договори про навчання чи практику/стажування, академічні довідки та сертифікати про практику/стажування. Поінформованість здобувачів про можливість визнання результатів навчання забезпечується доступністю відповідної нормативної бази на сайті ТНТУ. ЕГ під час інтерв'ювання підтвердила, що в ТНТУ існують випадки визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО. Наприклад, у весняному семестрі 2022-2023 н.р. студентка групи ПП-31 Вікторія КОРНІЙЧУК навчалася за програмою академічної мобільності Еразмус+ у Вроцлавському економічному університеті (м. Вроцлав, Республіка Польща) (<http://surl.li/qzfxl>). Перед початком навчання було укладена угода між ТНТУ та Вроцлавським економічним університетом, в якій обумовлені всі особливості навчання здобувачки за програмою обміну. Визнання результатів навчання здійснювалося на основі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Рішення про зарахування періодів навчання, перезарахування освітніх компонент, кредитів та ліквідацію академічної різниці ухвалювала декан. ЕГ зазначає, що основними проблемами під час визнання результатів навчання в інших ЗВО є відмінності в навчальних програмах та методах оцінювання. Для усунення цих проблем ТНТУ використовує стандартизовані критерії та процедури визнання, враховуючи еквівалентність здобутих кваліфікацій. Загалом, процедура визнання результатів навчання в ТНТУ відбувається з дотриманням принципів прозорості, об'єктивності та забезпечення еквівалентності освітніх програм, що відповідає сучасним міжнародним стандартам академічної мобільності.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процес визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, чітко регламентується Положенням про визнання у ТНТУ результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=569>). ЕГ встановила, що визнання результатів навчання у неформальній освіті дозволяється для дисциплін навчального плану, які вивчаються з другого семестру. Зарахована може бути як навчальна дисципліна повністю, так і її складові. Визнання результатів проводиться у семестрі, який передує семестру, в якому згідно з навчальним планом ОП передбачено вивчення дисципліни, що може бути частково чи повністю зарахована. Визнаними можуть бути результати навчання, здобуті в неформальній освіті в обсязі, що не перевищує 10 % від загального обсягу освітньої програми здобувача, але не більше 8 кредитів у межах навчального року. Зарахування результатів неформальної освіти здійснюється за заявою здобувача та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОП, за якою він навчається. ЕГ також переконалася, що науково-педагогічні працівники активно сприяють залученню здобувачів до неформальної освіти та саморозвитку. Інформування здобувачів щодо визнання результатів навчання у неформальній освіті проводять декан та гарант освітньої програми на зустрічах зі здобувачами вищої освіти. В цілому, процес визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті в ТНТУ, є чітко врегульованим і спрямованим на забезпечення якості та відповідності освітніх стандартів.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

ТНТУ ефективно реалізує принципи прозорості і доступності у своїй приймальній кампанії. Правила прийому в університеті детально описані та розміщені офіційному сайті ЗВО, надаючи майбутнім абітурієнтам всю потрібну інформацію для вступу. Активне та регулярне оновлення документації про приймальну комісію гарантує своєчасну адаптацію до законодавчих змін, усуваючи будь-які дискримінаційні умови. Процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших освітніх установах або через неформальну освіту, чітко окреслені і слідує міжнародним нормам, сприяючи безперешкодній інтеграції студентів до міжнародного освітнього контексту.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

ЕГ констатує невисоку активність участі здобувачі у неформальній та інформальній освіті. ЕГ рекомендує покращення інформування здобувачів щодо можливостей і процедур визнання результатів неформальної та інформальної освіти.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ТНТУ досяг рівня відповідності В критерію 3, оскільки процедури і політика є прозорими, доступними та не містять дискримінаційних положень. Чітко визначені правила прийому та визнання результатів навчання забезпечують рівні умови для всіх вступників та сприяють інтеграції студентів у навчальний процес. Водночас, виявлені рекомендації вказують на потенціал для подальшого удосконалення процедур визнання результатів навчання, що може сприяти підвищенню якості освітньої діяльності університету.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання і викладання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=12>). Освітній процес передбачає викладання у формах класичної, мультимедійної та інтерактивних лекцій, практичних та лабораторних занять. Самостійна робота з консультацією викладача організується у середовищі ATuto з вільним доступом для учасників. Навчання на ОП – студентоцентроване, проблемно-орієнтоване, електронне, самоорганізоване та проводиться на основі наукових досліджень НПП. Освітні компоненти вивчаються у визначеній логічній послідовності. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню ПРН. Зміст освітнього процесу відображається у навчальних планах, робочих програмах, електронних навчальних курсах та методичних розробках. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню РН. На зустрічі ЕГ з НПП продемонстровано розуміння НПП важливості використання відповідних інноваційних методів та технологій викладання і навчання для досягнення ПРН. Форми і методи навчання та викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу, оскільки студент впливає на зміст, методи, матеріали і темпи навчання, так як має право опановувати освітні компоненти в аудиторіях, дистанційно у системі ATutor, або – за індивідуальним графіком (Положення про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ТНТУ (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=813>)). Обсяг знань, який отримали студенти навчаючись, був достатнім для об'єктивного оцінювання під час поточного та підсумкового контролів. Після вивчення кожного ОК усі здобувачі проходять опитування в середовищі ATutor щодо якості навчального курсу. Принцип академічної свободи реалізується через: самостійність і незалежність; свободу висловлювання власної думки; проведення наукових досліджень; поширення знань та інформації; використання результатів наукових досліджень та участі студентів у наукових конференціях; свободу слова й творчості; вибір ОК, тематики курсових робіт, баз практик; можливість зарахування результатів навчання, отриманих у неформальній/інформальній освіті з урахуванням побажань студентів (Положення про визнання у ТНТУ результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<http://surl.li/dkooh>)). На зустрічі ЕГ з НПП виявлено, що між учасниками освітнього процесу існують толерантні стосунки й взаєморозуміння. Здобувачі отримують інформацію з офіційних веб-сторінок кафедри та ТНТУ, від спілкування з викладачами та кураторами груп, які допомагають їм обрати спосіб навчання з урахуванням особистих потреб. Опитування НПП та здобувачів освіти дозволяють відстежувати відповідність методів навчання і викладання принципам академічної свободи (<http://surl.li/gpkhr>). ЕГ підтверджено, що форми навчання і викладання в межах ОП загалом відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, а декларовані форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та ПРН.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання ОК надається здобувачам на першому занятті, консультаціях перед проходженням практик. Ця інформація також є у робочих програмах, силабусах навчальних дисциплін та у обов'язковому розділі «Критерії оцінювання знань» електроннонавчального курсу у системі ЕН ТНТУ ATutor (<https://dl.tntu.edu.ua/>). Також інформація щодо критеріїв оцінювання в межах окремих ОК ОП надається учасникам освітнього процесу у методичних рекомендаціях для практичних занять та самостійної роботи. Навчаючись, здобувачі мають необмежений доступ до електронних навчальних курсів, які створені для усіх ОК індивідуального навчального плану. Електронні навчальні курси створені за уніфікованими вимогами і містять всі матеріали, необхідні для успішного засвоєння ОК (офіційні документи сервера ЕН ТНТУ ATutor, розділ 4 «Уніфіковані вимоги до електронних навчальних курсів у ТНТУ» (<http://surl.li/qvthn>)). Загальні принципи та порядок оцінювання результатів навчання здобувачів першого освітнього рівня вищої освіти, визначення їх навчальних та загальних рейтингів врегульовані окремими Положеннями: «Про оцінювання здобувачів вищої освіти ТНТУ» (<http://surl.li/eklyu>); «Про підсумковий семестровий контроль результатів навчання студентів ТНТУ» (<http://surl.li/ekphq>). Незважаючи на доступність інформації на сайті Університету та поінформованість здобувачів в/о щодо періодичного проведення міжвузівських навчальних і наукових заходів ЕГ відмічає недостатню їх участь Міжнародних наукових конференціях та відсутність переможців на другому етапі Всеукраїнських предметних олімпіад.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

В ЗВО створені належні умови для поєднання навчальної та дослідницької діяльності. Здобувачі залучаються до досліджень на засадах академічної свободи та формування власної освітньої траєкторії, беручи участь у наукових конференціях (<http://surl.li/emekq>) і форумах (<http://surl.li/emebv>). За 2022-2023 н.р і протягом 2023-2024 н.р ЗО опубліковано 12 тез у збірниках наукових конференцій. Результати наукових досліджень отримують відповідну апробацію (<http://surl.li/emekq>) та відображаються в ELARTU – інституційному репозитарії ТНТУ (<http://surl.li/gsavv>). Найкращі дослідницькі проекти представляються на конкурсах студентських наукових робіт: Міжнародний конкурс студентських наукових робіт (студентка 3-го курсу В. Корнійчук та 4-го курсу) В. Могильська – стипендіатка Президента України за відмінне навчання та вагомі досягнення у науковій роботі (<http://surl.li/gtyib>, <http://surl.li/qzgay>). Поєднання навчання і досліджень реалізується в межах міжнародних проєктів і заходів за участі здобувачів та НПП (<http://surl.li/enbht>, <http://surl.li/dixnw>, <http://surl.li/gscku>, <http://surl.li/emekq>). Здобувачі освіти беруть участь у роботі студентського наукового гуртка кафедри ЕФ «ЛЮМОС» (<http://surl.li/emmni>), діяльність якого здійснюється згідно Положення ТНТУ «Про студентський науковий гурток та проблемну групу» (<http://surl.li/giwyv>). Здобувачі мають право бути членами Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і

молодих вчених ТНТУ, яке є частиною системи громадського самоврядування Університету (<http://surl.li/emvkr>). НПП ОП, поєднуючи навчання та дослідження, представляють свої здобутки у вигляді дисертацій, монографій, наукових статей, тез доповідей, спільних напрацювань із вченими інших ЗВО України та закордону (<http://surl.li/gsbik>). У 2018-2020 рр. на кафедрі ЕФ здійснювалося виконання прикладного дослідження на тему «Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем» (№ держ. реєстр. 0118U003481) (<http://surl.li/ekljx>). Результати наукових досліджень НПП наповнюють зміст ОК, які вони викладають. У Програмі діяльності науково-дослідної частини ТНТУ (<http://surl.li/gpjfr>), висвітлено тематику наукових досліджень, у т.ч. тих, які проводять НПП кафедри ЕФ, які викладають на даній ОП. Всі бажаючі мають можливість скористатися електронними ресурсами бібліотеки ТНТУ (<https://library.tntu.edu.ua/resources/>) із відкритим доступом до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, платформи рецензованих академічних журналів і книг у галузі гуманітарних та соціальних наук Project Muse, підручників із різних галузей знань Кембриджського університету, матеріалів некомерційного академічного видавництва Annual Reviews, а також до інституційного репозитарію ТНТУ ELARTU (<https://elartu.tntu.edu.ua/>). Відтак, можна стверджувати, що Університет загалом забезпечує поєднання цілей програми та процесу викладання і навчання за ОП із науковими дослідженнями

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

ЕГ підтверджено можливість щодо оновлення ОП у частині складових ОК та їх змісту, робочих програм, силабусів і програм практики. Передбачені процедури внесення змін у навчальне навантаження, а також у форми і методи навчання та викладання. Оновлення змісту ОК здійснюється щорічно відповідно до положень про організацію освітнього процесу в ТНТУ (<http://surl.li/dnff>), про робочу програму ТНТУ (<http://surl.li/dnlzx>), про порядок розроблення, затвердження, моніторингу та припинення освітніх програм ТНТУ (<http://surl.li/dkvo>). ЕГ під час зустрічей з НПП встановила, що перегляд та оновлення змісту НД, завдань, тем та інших складових освітнього процесу здійснюється викладачами з урахуванням змін до законодавства, новітніх досягнень науки і галузі, результатів наукових досліджень, а також за результатами стажування (<http://surl.li/gsbjk>), участі у наукових конференціях та самоосвіти, представлення публікацій у фахових виданнях, у т.ч. тих, що включені до наукометричних баз даних Scopus і Web of Science. НПП кафедри проф. Н. Мариненко, І. Крамар беруть участь у міжнародних проєктах, тренінгових курсах, що дало змогу оновити зміст ОК «Підприємство та стартап» «Макрота мікроекономіка». За результатами наукових досліджень проф. І. Крамар, зокрема, під час написання докторської дисертації, а також відповідно до тематики опублікованих праць, оновлено змістове наповнення ОК «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» і «Сталий розвиток і соціальна відповідальність бізнесу». У результаті проходження міжнародного очного стажування на підприємстві, що працює на території ЄС, проф. І. Крамар доповнює питаннями теми ОК «Європейська торговельна політика та Україна»; ОК «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» За результатами неформальної освіти як підвищення кваліфікації в рамках проходження зимової економічної школи «Україна-ЄС, кроки до вступу: регіональний вимір»), як форму проведення підсумкового практичного заняття з ОК «Європейська торговельна політика та Україна», додано проведення круглого столу на тему: «Інноваційна екосистема та вікно можливостей для України: європейський вимір». Результатом проходження курсу «Фінансова грамотність для підприємців» в Національній онлайн-школі для підприємців доц. І. Маркович стало оновлення теми №11 ОК «Податкова система». Проте у силабусах ОК в списку рекомендованої додаткової літератури відсутні посилання на власні публікації НПП, які дотичні до змісту тем за цими ОК. Проаналізувавши інформацію представлену у відомостях самооцінювання, додаткових документах, навчально-методичному забезпеченні ОК на платформі дистанційного навчання ЕН ТНТУ ATutor, де представлено конспекти лекцій, тестові завдання, слабуси та індивідуальні завдання, теми курсових робіт, а також отримавши відповіді НПП на запитання під час відеозустрічі з, ЕГ підтверджує, що у ЗВО немає перешкод для оновлення освітніх матеріалів, а підвищення рівня педагогічної майстерності викладачів відповідним чином стимулюється.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ЕГ встановлено, що міжнародна діяльність у ЗВО здійснюється відповідно до Стратегії та Концепції розвитку ТНТУ, (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=493>) і пов'язана з академічним середовищем Європи. ТНТУ укладено угоди про співпрацю із понад 100 закордонними ЗВО (<http://surl.li/dkomz>), з частиною яких комунікує кафедра ЕФ. Право на академічну мобільність в ТНТУ регламентується Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу та працівниками у ТНТУ (<http://surl.li/embhx>), згідно якого у період 2018-2023 рр. НПП кафедри ЕФ брали участь у мобільності викладачів за програмою Erasmus+ (<http://surl.li/ekovs>), пройшли міжнародні стажування (<http://surl.li/gpkhi>), керували стажуванням викладачів із закордонного ЗВО партнера (<http://surl.li/gpkhi>). Високий рівень володіння іноземною мовою більшістю НПП кафедри ЕФ, що підтверджено сертифікатами відповідного рівня (B2, C1), дозволив їм стати співавторами низки міжнародних наукових та освітніх проєктів (<http://surl.li/gsku>), долучитися до міжнародних програм, конференцій тощо (<http://surl.li/dixnw>), (<http://surl.li/gpjjv>). У 2022-2023 н.р. ст. гр. ПП-31 Вікторія Корнійчук навчалася за програмою академічної мобільності Еразмус+ у Вроцлавському економічному університеті (Республіка Польща) (<http://surl.li/qzfxl>). ТНТУ має відкритий доступ до міжнародних та українських наукових інформаційних ресурсів; на офіційному вебсайті представлені: англomовна сторінка (<https://in.tntu.edu.ua>), сторінка відділу міжнародного співробітництва (<http://surl.li/dnflq>). В цілому можна стверджувати про високий рівень інтернаціоналізації ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

ЕГ знайшла підтвердження, що сильними сторонами є: Університет стимулює науково-дидактичний розвиток учасників освітнього процесу; платформа дистанційного навчання ATutor повною мірою дозволяє забезпечити якісне навчання; доступність та змістовність джерел інформації про освітній процес сприяє кращій організації освітнього процесу, розумінню змісту освіти та комунікативним можливостям усіх учасників; оновлення змісту освіти відбувається на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі та на основі власних наукових досягнень (під час написання докторської дисертації Крамар І. оновлено змістове наповнення ОК Зовнішньоекономічна діяльність підприємства і ОК Сталий розвиток і соціальна відповідальність бізнесу); сучасних практик через стажування НПП у вітчизняних ЗВО (проходження курсу «Фінансова грамотність для підприємців» в Національній онлайн-школі для підприємців Маркович І. стало оновлення теми № 11 ОК Податкова система, підвищення кваліфікації Крамар І. в рамках проходження зимової економічної школи «Україна-ЄС, кроки до вступу: регіональний вимір», як форму проведення підсумкового практичного заняття з ОК Європейська торговельна політика та Україна, додано проведення круглого столу на тему: «Інноваційна екосистема та вікно можливостей для України: європейський вимір) та за кордоном (міжнародного очного стажування на підприємстві, що працює на території ЄС, Крамар І. доповнено питаннями теми з ОК Європейська торговельна політика та Україна і ОК Зовнішньоекономічна діяльність підприємства), участь НПП у міжнародних наукових та освітніх проєктах (Мариненко Н., Крамар І. в проєкті UA-Talent-UP «Розвиток підприємництва, креативності та міжкультурних компетенцій для забезпечення високої якості викладання в Україні» в рамках програми Erasmus+; Мариненко Н., в міжнародному проєкті «Smart Manufacturing, Innovation, Learning-labs and Entrepreneurship» та проведених нею серії тренінгів і воркшопів, для учасників двох університетських команд, які представляли ТНТУ на міжнародному змаганні SMILE Hackathon на базі Міланської Політехніки (м. Мілан, Італія), Мариненко Н. і Крамар І. у 12-му міжнародному тижні «Кризовий менеджмент: особистісні, інституційні й глобальні аспекти» в Університеті прикладних наук в м. Ниса (Республіка Польща), в Університеті Генту (Бельгія) в рамках міжнародного проєкту ERASMUS+ FABLAB).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

З метою покращення якості освітнього процесу рекомендується на кафедрі один раз в кінці кожного семестру проводити опитування здобувачів освіти щодо рівня задоволення якості освітньої програми, організації самостійної роботи, порядку формування індивідуальної освітньої траєкторії. Низька участь здобувачів ОП у наукових студентських конференціях через недостатній фокус уваги з боку НПП. Рекомендовано спрямувати НДР ЗО та їхню участь у студентських наукових конференціях шляхом підготовки і написання тез, а також спільних публікацій з найбільш здібними здобувачами разом НПП статей у фахових журналах. У силабусах ОК список рекомендованої додаткової літератури доповнити посиланнями на власні публікації НПП, які відповідають за змістом ОК до 31.08.2024 р.(до початку нового навчального року)

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

За результатами експертної оцінки визначено, що ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» має достатній рівень відповідності та узгодженості з якісними характеристиками за Критерієм 4 (включаючи підкритерії 4.1 – 4.5). Загалом форми, методи навчання та викладання відповідають належному рівню для досягнення заявлених ПРН та ОК за ОП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність у цілому; здобувачам вчасно і доступно надається вся необхідна інформація щодо ОК за ОП; ОП дозволяє поєднувати навчання та наукові дослідження. НПП щорічно оновлюють зміст ОК щодо їх змістовного наповнення або оновлення тем. Наявні недоліки можуть бути усунені протягом 2024- 2025 н. р.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

ЕГ з'ясувала, що форми контрольних заходів включають попередній (вхідний), поточний (модульний), підсумковий (семестровий, атестація), та відтермінований контроль. Ці форми відповідають вимогам Положень про організацію освітнього процесу та оцінювання в ТНТУ (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=12>, <https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=86>). ЕГ встановила, що заходи оцінювання здійснюються за 100-бальною системою та переводяться у шкалу ECTS та національну шкалу, що гарантує зрозумілість оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти. Це визначено у Положенні про підсумковий семестровий контроль, яке регламентує відповідні контрольні заходи (<http://surl.li/ekphq>). ЕГ на основі аналізу документів, зокрема Положення про робочу програму Тернопільського національного технічного університету ім. І.Пулюя - наказ №4/7-151 від 02.03.2018, виявила, що студенти мають доступ до інформації про форми та методи контролю. Різноманітні види завдань, включно з самоконтролем, дозволяють перевірити рівень засвоєння навчального матеріалу та досягнення програмних результатів навчання. (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=338>). ЕГ підтвердила, що інформація про контрольні заходи та критерії оцінювання надається здобувачам вищої освіти на початку навчального курсу, а також через електронні курси на платформі ЕН ТНТУ ATutor (<https://dl.tntu.edu.ua/login.php>). Це забезпечує прозорість і зрозумілість процесу оцінювання. ЕГ проаналізувала, що заходи самоконтролю, включно з онлайн-тестами та завданнями, є інтегрованою частиною освітнього процесу і забезпечують здобувачам можливість оцінити свої знання та вміння в реальному часі, підвищуючи їх самостійність у навчанні. Щодо практики збору інформації про чіткість критеріїв оцінювання, ЕГ встановила, що ТНТУ використовує зворотній зв'язок від студентів через анкетування та інші методи збору думок здобувачів, що документовано в Положенні про ректорський контроль (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=948>). Ці дані використовуються для вдосконалення навчальних дисциплін та адаптації курсів до потреб студентів. Враховуючи отриману інформацію, ЕГ підтвердила, що вищезазначені процеси та положення регламентуються нормативною базою ЗВО і забезпечують ефективну організацію освітнього процесу у відповідності до сучасних вимог до якості вищої освіти.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

ЕГ з'ясувала, що форма атестації здобувачів вищої освіти у формі атестаційного екзамену повністю відповідає вимогам Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Ці стандарти були затверджені наказом Міністерства освіти і науки України № 1243 від 13.11.2018. ЕГ на основі аналізу робочих документів університету, таких як «Положення про екзаменаційну комісію з атестації здобувачів вищої освіти ТНТУ» (<http://surl.li/esrxg>), підтвердила, що процедури і форми атестації добре організовані і регулярно переглядаються. Склад екзаменаційної комісії затверджується щорічно наказом ректора, що забезпечує актуалізацію та відповідність сучасним освітнім вимогам. ЕГ підтверджує, що у системі ЕН ТНТУ ATutor створено курс «Атестаційний екзамен», де здобувачі мають доступ до методичних рекомендацій і графіка консультацій. Цей ресурс допомагає студентам краще підготуватися до екзаменів, забезпечуючи високу якість навчання і справедливості оцінювання. ЕГ встановила, що додавання університетом власних форм атестації, таких як різні види проєктів, кейс-стаді, практичні завдання, сприяє глибшому розумінню студентами практичних аспектів навчальних дисциплін. Це також відповідає внутрішнім нормативним документам, таким як «Положення про оцінювання здобувачів вищої освіти ТНТУ» (<http://surl.li/eklyu>), яке описує деталізовані методи оцінювання. ЕГ проаналізувала, що такі підходи до атестації дозволяють не лише оцінювати знання студентів, а й їх здатність застосовувати ці знання на практиці, що є ключовим для досягнення програмних результатів навчання (ПРН). Вони також сприяють розвитку критичного мислення та навичок рішення комплексних завдань. Таким чином, ЕГ підтвердила, що існуючі та додані форми атестації в ТНТУ відповідають вимогам стандарту вищої освіти і ефективно сприяють досягненню визначених освітніх цілей, водночас забезпечуючи прозорість та чесність оцінювання навчальних досягнень.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ з'ясувала, що процедури проведення контрольних заходів визначені в таких документах як «Положення про організацію освітнього процесу в ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=12>), «Положення про оцінювання здобувачів вищої освіти ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=86>). Ці документи доступні онлайн на офіційному сайті університету, що забезпечує легкий доступ до інформації для здобувачів та викладачів. ЕГ встановила, що об'єктивність та неупередженість екзаменаторів забезпечується за допомогою змішаних комісій з викладачів, які не причетні до викладання курсу, та системи електронного тестування в ЕН ТНТУ ATutor, де оцінювання проводиться автоматично, що мінімізує суб'єктивізм у оцінках. Процедури врегулювання конфліктів інтересів регламентовані «Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій в ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=568>). ЕГ на основі аналізу дійсних нормативних документів підтвердила, що у випадку незгоди з оцінками, студенти мають право на повторне проходження контрольних заходів, яке регламентується «Положенням про оцінювання здобувачів вищої освіти ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=86>). Прикладом цього є повторне оцінювання трьох здобувачів освіти з дисципліни «Економічна теорія» у 2022-2023 навчальному році. ЕГ проаналізувала, що процедури оскарження результатів контрольних заходів також чітко врегульовані в зазначених документах. Це дозволяє студентам відстоювати свої права в разі незгоди з результатами екзаменів та інших форм контролю, що сприяє прозорості та

справедливості освітнього процесу. Завдяки цим процедурам, ЕГ підтвердила, що ТНТУ дотримується високих стандартів у проведенні контрольних заходів, гарантуючи їхню об'єктивність та доступність для всіх учасників освітнього процесу.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ЕГ на основі аналізу встановила, що політика, стандарти, і процедури дотримання академічної доброчесності в ТНТУ описані в таких документах як «Положення про організацію освітнього процесу у ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=12>), «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=465>), та «Положення про недопущення порушенням академічної доброчесності використовуються технологічні рішення, такі як системи антиплагіату StrikePlagiarism.com та Unicheck, що дозволяє перевіряти тексти на наявність плагіату. Перевірка на плагіат кваліфікаційних робіт та інших наукових та навчальних матеріалів здійснюється через ці системи, що впроваджені в освітній процес та інтегровані з електронним навчальним середовищем університету. ЕГ підтвердила, що база/репозитарій кваліфікаційних робіт у межах освітньої програми формується і підтримується у ELARTU – інституційному репозитарії ТНТУ, де зберігаються цифрові копії кваліфікаційних та наукових робіт для забезпечення відкритого доступу та збереження академічних матеріалів. ЕГ проаналізувала, що реакція на порушення академічної доброчесності унормована в зазначених вище документах, де передбачені різні види академічної відповідальності. В разі виявлення порушень можуть застосовуватися такі заходи, як повторне оцінювання, відрахування з університету, позбавлення академічних стипендій чи наданих пільг. ЕГ встановила, що консультативна та роз'яснювальна робота проводиться кураторами, зокрема через зустрічі та спеціалізовані курси, такі як «Сучасні пошукові системи та бібліографія», де акцентується увага на принципах написання робіт без порушень академічної доброчесності. Ці заходи, сприяють формуванню культури академічної доброчесності в ТНТУ і впровадженню ефективних механізмів її дотримання, забезпечуючи чесність та прозорість освітнього процесу.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Всі документи щодо оцінювання та контрольних заходів доступні онлайн, забезпечуючи легкий доступ до інформації для всіх учасників освітнього процесу. Використання електронних систем тестування мінімізує суб'єктивність оцінювання і підвищує об'єктивність результатів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Відсутність опитувань щодо зрозумілості критеріїв оцінювання: Рекомендується розробка та проведення регулярних опитувань серед студентів для збору зворотного зв'язку щодо чіткості та зрозумілості критеріїв оцінювання. Потреба у інформуванні про академічну доброчесність: Рекомендується проведення семінарів і тренінгів, щоб забезпечити глибше розуміння принципів академічної доброчесності, не обмежуючись лише питаннями плагіату.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Загалом, ТНТУ демонструє високий рівень відповідності Критерію 5 з оцінкою В через ефективну систему контрольних заходів, доступність і прозорість процесів оцінювання, а також розроблені механізми забезпечення академічної доброчесності. Проте, певні аспекти, такі як відсутність спеціалізованих опитувань для збору зворотного зв'язку, вимагають подальшого удосконалення.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ проаналізувала кадровий склад та підтверджує, що 93% НПП, котрі забезпечують ОК, мають відповідну академічну та професійну кваліфікацію. Аналіз ЕГ авторських наукових досліджень НПП у наукометричних базах та пошукових системах засвідчує відповідність досліджень викладачів ОК, які вони забезпечують на ОП. 84,6 % НПП (22 осіб) мають 5 і більше фахових публікацій, включаючи індексовані у Scopus/WoS за останні 5 років. 11 НПП є членами професійних та ГО за спеціальністю та ОК. Довід практичної роботи мають Королюк Р., Крамар І., Мариненко Н., Панухник О., Крупка А., Чорна І.М – голова комісії з психологічної реабілітації УБД АТО/ООС ГО «Самооборона Тернопільщини», психолог волонтер, член колегії департаменту освіти і науки Тернопільської ОВДА. Виконавцями міжнародних проектів є Піняк І., Крамар І., Мосій О., Мариненко Н., Різник Н., Крупка А. Радинський С., Химич І., Маркович І. здійснюють наукове консультування на базі економічної науково-дослідницької лабораторії Корпорації «Науковий парк «Інноваційноінвестиційний кластер Тернопілля». Піняк І. є незалежним консультантом з маркетингу на ТОВ «Полісся Інвест Де в елопмент», на ТОВ «Нова Ера - 2016» та на підприємстві Інтернет провайдер «TerNet» 14 НПП є виконавцями науководослідних тем і наукових проектів. Учасниками програми академічної мобільності Еразмус+ є Крамар І. і Мариненко Н. Навчальні заняття із спеціальних дисциплін іноземною мовою проводять Мосій О., Мариненко Н., Крамар І. Крамар І. є членом спеціалізованої вченої ради Д 58.052.05 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» та експертом Експертної Ради МОН України з експертизи проектів наукових робіт, науковотехнічних (експериментальних) розробок молодих учених, які працюють (навчаються) у ЗВО та наукових установах, що належать до сфери управління МОН (секція «Економічні перетворення; демографічні зміни та благополуччя суспільства») Маркович І. і Крамар І. є членами редакційної колегії фахових наукових видань. Боднар О. і Чорна І.М.- автори навчальних посібників. Усі НПП мають профілі у Google Scholar. 23 НПП, що викладають на ОП пройшли підвищення кваліфікації та/ або стажування за останні 5 років не менше 180 год., в тому числі 14 НПП – міжнародне. Виняток становлять доц. Галушак О. (4,3 кредити), Дмитрів Д. (3,0 кредити), які не в повному обсязі підвищили свою кваліфікацію шляхом стажування. Академічна і професійна кваліфікації переважної частини НПП дозволяють досягти задекларованих цілей та ПРН за цією ОП. Виняток становлять доц. Зварич Н., не має 5 публікацій протягом 5 років – не виконується пп. 38.1 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності). Зміст наукових публікацій Галушак О., Радинського С., не відповідають ОК, які вони забезпечують (ОК Статистика, ОК Бізнес-планування на підприємстві).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір НПП провадиться в університеті згідно «Положення про порядок обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників ТНТУ» (<http://surl.li/dmzcd>). У «Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості» (<http://surl.li/dkvoe>) визначено, що ТНТУ забезпечує необхідний рівень кваліфікації НПП шляхом формулювання чітких вимог до претендентів на посади, які розміщуються на офіційному веб-сайті ТНТУ (<http://surl.li/fkbck>). Відповідність кваліфікації претендентів згідно з поданими документами розглядає кадрова комісія. Добір претендентів на посади викладачів здійснюється таємним голосуванням на засіданнях кафедри, вченої ради факультету та при прийнятті на посади професора чи завідувача кафедри на конференції трудового колективу факультету та Вченої ради ТНТУ. Вимоги конкурсного набору спонукають НПП до самоосвіти, підвищення кваліфікації, виконання наукових досліджень. За останні 5 років два викладачі кафедри ЕФ захистили докторські дисертації (І.Крамар, В.Левіцький). Вчені звання професорів отримали Н. Мариненко (2019 р.), І. Крамар (2022 р.), Г. Ціх (2023 р.). 93 % професорсько-викладацького складу кафедри мають наукові ступені, з них 67 % – наукові ступені та вчені звання. Проф. О. Панухник, проф. І. Крамар, проф. Н. Мариненко, доц. І. Маркович увійшли у 10 % кращих викладачів університету за цільовими показниками оцінювання у 2023 р.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Співпраця з роботодавцями організовується через створені Раду роботодавців університету та Експертні ради випускових кафедр за спеціальностями (Положення «Про раду роботодавців Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя» (<http://surl.li/dlbxc>)). Учасники експертної ради роботодавців випускової кафедри беруть активну участь в розробленні та удосконаленні ОП, оцінюють навчальні плани з точки зору фахових компетентностей та рівня підготовки випускників до професійної діяльності. Роботодавці є учасниками ЕРР і надають організаційну та ресурсну підтримку освітніх програм, сприяють працевлаштуванню випускників. Наказом ТНТУ № 4/7-44 від 13.01.2017 (<http://surl.li/gpkgu>) затверджено персональний склад ЕРР кафедри ЕФ за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Наказами № 4/7-217 від 25.03.2020 та № 4/7-920 від 22.09.2023 було внесено зміни до її складу та назви. На даний час до складу входять: Демкура Т. – голова ради, к.е.н., віце-президент з питань регіонального розвитку Міжнародної торгової палати ІСС Ukraine; Дейнека Ю. – начальник управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради; Колісник І. – менеджер з розширення збуту ТзОВ «РОМА»; Колос О. – директорка ТОВ «Торговий дім «Інтеграл»; Потюк В. – співвласник ТОВ «ОСП «Корпорація «Ватра». Прикладом співпраці

роботодавців із НПП на даній ОП є те, що Демкура Т. спільно з доц. Маркович І. проводять наукові дослідження за тематикою дисципліни «Поведінкова економіка» (<http://surl.li/gpjfo>). ЕГ резюмує, що на ОП існує усталена практика залучення роботодавців до освітнього процесу, що полягає в участі у засіданнях Ради роботодавців університету та Експертній раді кафедри ЕФ, де проводиться обговорення ОП, проведення екскурсій, практичних і лекційних занять, навчальних і виробничих практик.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

На зустрічі ЕГ з стейкхолдерами підтвердилися заявлені у відомостях самооцінювання факти залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Практичні заняття з курсу «Підприємництво та стартап» викладає Яворський А. – віце-президент WestUkrainian Business Club (WUBC), директор ТЗОВ «Компанія Фаворбуд» та ПП «Укрспецзахід». На ОП систематично організуються зустрічі та заняття за участі експертів галузі: 2023-24 роки – з ОК «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» за участі співвласника ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», члена ЕРР кафедри ЕФ за спеціальністю «Підприємництво та торгівля» Потюка В. (<http://surl.li/gsbng>, <http://surl.li/sbkig>); з ОК «Податкова система» – фахівців аудиторської компанії «BakerTilly Романової В. та Міщенко А. (<http://surl.li/pkxqk>); 2022 рік – з ОК «Податкова система» – головного бухгалтера ТОВ «СОЮЗ-АВТО» Жовнірович І. (<http://surl.li/gpjko>); 2021 рік – тренінг «Leadership game» за участі Ревеги І. (<http://surl.li/gsbox>); зустріч із ФОП Мамусом І. (<http://surl.li/gpjdc>); 2020 рік – зустріч із Демкурою Т. – Головою експертної ради роботодавців (<http://surl.li/gpjcg>). ЕГ дійшла висновку, що рівень залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців є достатнім для забезпечення якості освітнього процесу з точки зору посилення практичної складової освітнього процесу та сприяння вдосконаленню практичних навичок, актуалізації теоретичних знань ЗО.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Процедуру, види, форми, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації НПП визначає «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників ТНТУ» (<http://surl.li/dnelz>). Тісний зв'язок навчання, викладання та наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності кафедри ЕФ дозволив НПП долучитися до міжнародних програм із підвищення кваліфікації, стажувань та інших заходів. Результати проходження підвищення кваліфікації та стажувань (у т.ч. міжнародних) НПП кафедри ЕФ доступні за посиланням: <http://surl.li/gsbjk> За останні 5 років майже усі НПП прийшли підвищення кваліфікації загальним обсягом кредитів 6 кредитів У 2023 році очне міжнародне стажування на підприємстві пройшла проф. Крамар. І. Згідно Положення «Про порядок реалізації права на академічну мобільність, учасниками освітнього процесу та працівниками у ТНТУ» (<http://surl.li/embhx>), НПП мають можливість брати участь в програмах академічної мобільності Еразмус+. У 2018-2023 рр. брали участь в таких програмах: Крамар І. (Республіка Польща, Румунія), Мариненко Н. (Республіка Польща, Іспанія), доц. І. Маркович (Республіка Польща), Панухник О. (Республіка Польща) (<http://surl.li/gsbjk>). НПП кафедри ЕФ володіють іноземними мовами. Зокрема, І. Крамар, Н. Мариненко, О. Панухник отримали сертифікати про володіння іноземною мовою на рівні С1, А. Крупка, В. Левицький, І. Маркович, С. Радинський - на рівні В2. З 01 вересня 2023 р. у ТНТУ проводиться щомісячний семінар для гарантів освітніх програм. ЕГ дійшла висновку, що ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В Університеті розроблена система морального та матеріального заохочення працівників до розвитку викладацької майстерності. У 2018-2023 рр. здобутки НПП кафедри ЕФ були відмічені нагородами і відзнаками різних рівнів та інституцій: проф. І. Крамар – Грамотою ВРУ; проф. О. Панухник – грамотою МОН; проф. Н. Мариненко – подякою МОН; доц. Т. Винник, доц. І. Маркович – подяками міського голови; доц. А. Крупку – грамотою Тернопільської ОР (<http://surl.li/gsbik>). Система матеріального заохочення передбачає щорічне преміювання кращих викладачів університету за результатами рейтингу та регулюється Положеннями: «Про рейтингове оцінювання виконання цільових показників ефективності роботи НПП, кафедр та факультетів ТНТУ» (<http://surl.li/mrohv>); «Про порядок преміювання НПП ТНТУ» (<http://surl.li/etnxq>) Кафедра ЕФ зайняла перше місце у рейтинговому оцінюванні якості роботи кафедр ТНТУ у 2023 році. За результатами цільових показників у першу двадцятку кращих викладачів ТНТУ увійшли і були премійовані: Панухник О., Мариненко Н., Крамар І., Маркович І. За результатами публікаційної активності в наукометричних базах даних Scopus/Web of Science, у 2018-2023 роках премійовано Зарічну Н., Крамар І., Маркович І., Мариненко Н., Панухник О., Радинського С. Формою визнання викладацької майстерності є присвоєння учених звань (Положення «Про порядок присвоєння вчених звань науково-педагогічним і науковим працівникам ТНТУ» (<http://surl.li/ekqsh>)). Під час зустрічей ЕГ з НПП було підтверджено значну увагу менеджменту Університету до матеріального та морального заохочення їхньої праці. ЕГ дійшла висновку, що Університет стимулює розвиток викладацької майстерності НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

На ОП спостерігається переважно високий рівень наукової активності НПП. Дослідження 91,7 % викладачів за тематикою відповідають тим ОК, які вони забезпечують на ОП. 22 НПП із 24 мають 5 і більше фахових публікацій, включаючи індексовані у БД Scopus та/або WoS за останні 5 років. Усі НПП мають не менше 4 досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років. У викладанні освітніх компонентів на ОП приймають участь викладачі, які брали участь в програмах академічної мобільності Еразмус+ та інших програмах в країнах ЄС. Зокрема в проєкті Еразмус+ Крамар І. (здійснює викладання таких ОК: Фінанси, Сталий розвиток і соціальна відповідальність бізнесу, Європейська торговельна політика та Україна, зовнішньо-економічна діяльність підприємства) і Мариненко Н. (здійснює викладання таких ОК: Підприємництво та стартап, Макро- та мікроекономіка). НПП кафедри ЕФ володіють іноземними мовами, зокрема, на рівні С1 – три НПП, на рівні В2 – чотири НПП, які окремі теми на своїх курсах викладають іноземною мовою. В Університеті розвинена система стимулювання розвитку викладацької майстерності. Кафедра ЕФ зайняла перше місце у рейтинговому оцінюванні якості роботи кафедр ТНТУ у 2023 році. За результатами цільових показників у першу двадцятку кращих викладачів ТНТУ увійшли і були премійовані: Панухник О., Мариненко Н., Крамар І., Маркович І. За результатами публікаційної активності в наукометричних базах даних Scopus/Web of Science, у 2018-2023 роках премійовано Зарічну Н., Крамар І., Маркович І., Мариненко Н., Панухник О., Радинського С. На кафедрі ЕФ налагоджена тісна співпраця із роботодавцями, що полягає в участі у засіданнях Ради роботодавців університету та Експертній раді кафедри ЕФ, де проводиться обговорення ОП; систематичній організації занять, тренінгів, проведенні екскурсій, навчальних і виробничих практик. Це дозволяє реалізовувати актуальні форми освітньої діяльності та забезпечувати системне удосконалення ОП. Університет залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Демкура Т. – голова ради, к.е.н., віце-президент з питань регіонального розвитку Міжнародної торгової палати ICC Ukraine спільно з доц. Маркович І. проводять наукові дослідження за тематикою ОК Поведінкова економіка. Практичні заняття з ОК Підприємництво та стартап викладає Яворський А. – віце-президент WestUkrainian Business Club (WUBC), директор ТзОВ «Компанія Фаворбуд» та ПП «Укрспецзахід».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

На ОП є НПП, професійна та академічна кваліфікація яких не відповідає ОК: доц. Зварич Н. не має 5 публікацій протягом 5 років – не виконується п. 37 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. Рекомендовано доц. Зварич Н., та ст. викл. Королюк Р. (прийнятий на посаду старшого викладача кафедри комп'ютерно-інтегрованих технологій з 20.09.2022 р.) підвищити свою публікаційну активність, до наступного обрання на посаду за конкурсом і підготувати до друку та опублікувати 4 фахові публікації за ОК, які забезпечують на ОП. Також є НПП, які не в повному обсязі (6 кредитів передбачено Положенням університету) на протязі останніх 5-ти років підвищили свою кваліфікацію шляхом стажування Галушак О. (4,3 кредити) і Дмитрів Д. (3,0 кредити). НПП Галушак О. і Дмитрів Д. підвищити кваліфікацію шляхом стажування з досягненням у загальному обсязі 6 кредитів до 31.01.2025 р. НПП Галушак О., Радинському С., зміст наукових публікацій привести у відповідність до змісту ОК, який вони забезпечують до 1.07.2025 р.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

У ході оцінювання ОП за критерієм 6 ЕГ дійшла до висновку, що вона має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритерієм 6.1, високий рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6 та відповідає рівню В. До слабких сторін, що зумовили формування рекомендацій, відноситься не відповідність вимогам Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (Зварич Н.) та Положенню про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників ТНТУ (Галушак О. і Дмитрів Д.). Рекомендовано у пропонувані терміни привести професійну та / або освітню кваліфікацію НПП у відповідність до вимог нормативного документу. Рекомендації є досяжними.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ з'ясувала, що забезпечення фінансовими ресурсами відбувається відповідно до загальних нормативних вимог та потреб університету, що включає державне фінансування, кошти від навчальної та наукової діяльності, а також приватні інвестиції (<http://surl.li/emfan>). ЕГ встановила, що ТНТУ має достатнє матеріально-технічне забезпечення, зокрема, 284 навчальні приміщення і комп'ютерні класи, з яких 108 оснащені комп'ютерами та спеціалізованою оргтехнікою. Також є доступ до бездротової мережі wi-fi, що відповідає сучасним стандартам швидкості передачі даних. Наявність сучасних мистецьких та спортивних залів додатково сприяє утворенню комфортного та сприятливого навчального середовища. ЕГ підтвердила, що навчально-методичне забезпечення в ТНТУ сприяє досягненню цілей і завдань ОП. Велика кількість навчальної, методичної, наукової та художньої літератури доступна як у фізичній формі, так і через електронні ресурси (<http://surl.li/euadi>, <http://elartu.tntu.edu.ua/>). Використання системи ЕН ТНТУ ATutor забезпечує здобувачам можливість формування індивідуальної траєкторії навчання, що корегується з урахуванням зворотнього зв'язку і пропозицій (<http://surl.li/eksri>). Загалом, ЕГ на основі аналізу наявних даних вважає, що освітній процес у ТНТУ має міцну базу для ефективного реалізації ОП, проте підкреслює необхідність постійного моніторингу та оновлення навчально-методичного контенту та інфраструктури для забезпечення відповідності сучасним освітнім трендам та потребам студентів.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЕГ під час інтерв'ювання встановила, що у ТНТУ викладачі та студенти мають безоплатний доступ до всіх навчальних та наукових приміщень університету, що включає аудиторії, лабораторії, комп'ютерні класи, а також спортивні та мистецькі зали. Всі ці приміщення оснащені необхідною технікою та відповідають санітарно-гігієнічним вимогам, забезпечуючи адекватні умови для навчальної, викладацької та наукової діяльності. ЕГ з'ясувала, що здобувачі та викладачі мають безкоштовний доступ до широкого спектру інформаційних ресурсів. Бібліотека університету має понад 200 тис. примірників навчальної, методичної, наукової, художньої літератури, доступ до якої відкритий для всіх користувачів (<http://surl.li/euadi>). Крім того, є вільний доступ до електронних ресурсів через репозитарій ELARTU, який забезпечує відкритий доступ до наукових та методичних матеріалів (<http://elartu.tntu.edu.ua/>). Також викладачі та студенти можуть користуватися системою ЕН ТНТУ ATutor для онлайн-навчання, що включає навчальні матеріали, можливості для спілкування та контролю за успішністю, що також є безоплатними (<http://surl.li/eksri>). ЕГ переконатися в тому, що ТНТУ забезпечує вільний та безоплатний доступ до всіх необхідних інфраструктурних та інформаційних ресурсів, необхідних для виконання навчальних, викладацьких та наукових завдань в рамках ОП. Це важливий аспект забезпечення якості освіти та розвитку наукового потенціалу в університеті.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

ЕГ з'ясувала, що в ТНТУ регулярно проводяться опитування серед здобувачів освіти для з'ясування їхніх потреб та інтересів. Ці опитування важливі для адаптації освітнього процесу та вдосконалення змісту ОП. Результати цих опитувань враховуються під час засідань ректорату та студентської ради, де формується спільний план дій для вирішення виявлених потреб. ЕГ під час інтерв'ювання здобувачів та НПП переконатися у тому, що безпека освітнього середовища в ТНТУ гарантується за допомогою ряду заходів, зокрема, регулярного проведення інструктажів з техніки безпеки, наявності детальних правил поведінки під час тривоги та надзвичайних ситуацій (<http://surl.li/emffd>). Статут ТНТУ та Правила внутрішнього розпорядку чітко регламентують вимоги до забезпечення безпеки, охорони праці та протипожежних заходів (<http://surl.li/dlhey>). ЕГ встановила, що, незважаючи на відсутність звернень з проблемами психічного здоров'я, ТНТУ має ефективну систему психологічної підтримки. Викладачі кафедри психології активно залучені до надання допомоги здобувачам освіти у вирішенні конфліктних ситуацій і підтриманні їхнього психічного здоров'я (<http://surl.li/pplnr>). Положення про врегулювання конфліктних ситуацій допомагає у систематичному вирішенні можливих конфліктів (<http://surl.li/ekmhf>). ЕГ зазначає, що ТНТУ вживає всі необхідні заходи для забезпечення безпеки та підтримки психічного здоров'я здобувачів освіти. Всі ці дії, на думку ЕГ, є ефективними у створенні здорового та безпечного освітнього середовища.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ЕГ встановила, що комунікація зі студентами в ТНТУ здійснюється через різні канали, включаючи електронні засоби комунікації, такі як корпоративну пошту викладачів, чати Viber, а також сторінки кафедр у соціальних мережах Facebook (<http://surl.li/qvuoo>) і Instagram (<http://surl.li/gsony>). Ця система дозволяє швидко реагувати на запитання та потреби студентів, а також забезпечує їх залученість до процесу удосконалення освітнього процесу. Однак, на думку ЗВО, є потреба в покращенні цієї комунікації, особливо щодо забезпечення більшої чіткості та оперативності відповідей на запитання студентів. Заплановано збільшення прозорості інформаційних потоків та оптимізацію виділення існуючих платформ для ефективнішої взаємодії. ЕГ проаналізувала, що в ТНТУ існує багаторівнева структура підтримки, яка охоплює освітній, організаційний, інформаційний, консультативний та соціальний аспекти. Освітній процес регламентується чіткими розкладами занять, консультацій, та екзаменаційних

сесій, що сприяє організованості та доступності необхідної інформації (<http://surl.li/qvuol>). ЕГ переконалася, що університет забезпечує інклюзивний доступ до всіх освітніх та соціальних ресурсів, а також спеціалізовану підтримку особам з особливими потребами, забезпечуючи необхідні умови для їхнього навчання. ЕГ з'ясувала, що соціальна підтримка в ТНТУ реалізується через різноманітні заходи, включаючи студентське самоврядування, що активно залучає студентів до участі в організаційному та культурному житті університету. Також функціонують різні консультативні служби, що допомагають студентам у розв'язанні академічних, кар'єрних, а також особистісних питань. Під час інтерв'ювання здобувачів та студентського самоврядування ЕГ з'ясувала те, що скриньки довіри знаходяться у корпусах університету, проте ЗВО було зазначено, що також є електронна пошта скринька довіри (<https://oa.tntu.edu.ua/psycholohichna-pidtrymka-zdobuvachiv-rozvyazannya-konfliktiv/>). На основі аналізу, ЕГ підтвердила, що підтримка здобувачів освіти під час дистанційного навчання в ТНТУ є достатньою, забезпечуючи студентам доступ до необхідних навчальних ресурсів та технологій. Загалом, ЕГ на основі проведеного аналізу вважає, що ТНТУ ефективно реалізує систему підтримки здобувачів освіти, та визнає потребу в покращенні деяких аспектів комунікації та взаємодії.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

ЕГ на основі аналізу зібраних даних встановила, що ТНТУ забезпечує реалізацію прав на освіту для осіб з особливими освітніми потребами шляхом різноманітних ініціатив та адаптацій. ЕГ під час відео-огляду з'ясувала, що університет активно обладнує свої освітні простори, відповідно до Державних будівельних норм України "ДБН В 2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд". Основні корпуси, такі як № 1, № 3, № 7 «Ватра», та № 10 «Політехнік», обладнані пандусами та спеціальними кнопками виклику персоналу, що сприяє легшому доступу (<https://tntu.edu.ua/?p=uk/info/sen>). Інші корпуси, де вхід конструктивно не вимагає пандуса, обладнані кнопками виклику, забезпечуючи необхідну підтримку. ЕГ підтвердила, що ТНТУ активно використовує систему електронного навчання ATutor для організації дистанційного навчання, що є важливим для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Ця система дозволяє особам з особливими потребами вчитися в комфортних умовах, забезпечуючи доступ до навчальних матеріалів і можливість зворотнього зв'язку з викладачами. ЕГ проаналізувала, що університет впровадив інструмент "ACCESSIBILITY ASSISTANT" на своєму сайті, який дозволяє користувачам адаптувати інтерфейс під індивідуальні потреби, такі як контрастність, розмір шрифту та навігація голосовими командами. Це значно спрощує використання ресурсів сайту для осіб з візуальними та іншими видами обмежень. ЕГ встановила, що ТНТУ робить значні кроки для забезпечення інклюзивності та доступності своїх ОП для осіб з особливими потребами. Ці заходи демонструють зобов'язання університету до дотримання принципів рівності та недискримінації у сфері вищої освіти.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

ЕГ підтверджує, що ТНТУ має чітко визначені політику та процедури для вирішення конфліктних ситуацій, що описані в "Положенні про врегулювання конфліктних ситуацій в ТНТУ". Цей документ зосереджує увагу на попередженні та вирішенні інцидентів, пов'язаних з корупцією, сексуальними домаганнями, дискримінацією та булінгом (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=568>). ЕГ з'ясувала, що університет забезпечив можливість застосування цих процедур через різні канали звернення, включаючи фізичні "скриньки довіри" у навчальних корпусах та електронну скриньку korupcia_stop@tntu.edu.ua. Для перевірки заявлених фактів створюються спеціальні комісії, які аналізують ситуацію та готують відповідні звіти для адміністрації університету, що приймає остаточні рішення. ЕГ під час інтерв'ювання встановила, що органи студентського самоврядування активно долучаються до процесу вирішення конфліктних ситуацій. Студрада ТНТУ бере участь у розробці політик та процедур, а також у проведенні заходів, що спрямовані на попередження корупції та інших негативних явищ у навчальному середовищі. ЕГ було переконано, що під час реалізації ОП у ТНТУ не було звернень щодо критичних конфліктних ситуацій. Це свідчить про ефективність існуючих механізмів попередження та врегулювання потенційних конфліктів. Загалом, ЕГ на основі аналізу документів та застосування процедур підтвердила, що ТНТУ має ефективні засоби для вирішення конфліктних ситуацій, що забезпечує правову та моральну безпеку учасників освітнього процесу.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ТНТУ забезпечує достатнє фінансування, яке відповідає загальним нормативним вимогам, і має відповідне матеріально-технічне забезпечення для реалізації освітньої програми. Університет має велику кількість навчальної та методичної літератури, доступ до електронних ресурсів та використання системи ЕН ТНТУ ATutor, що дозволяє здобувачам формувати індивідуальну траєкторію навчання. В ТНТУ активно впроваджуються заходи для забезпечення інклюзивності освітнього середовища для осіб з особливими освітніми потребами (відповідність

технічним вимогам, наявність пандусів), зокрема через адаптацію інфраструктури та доступу до дистанційних технологій навчання (проведення занять та контрольних заходів через дистанційні системи). Університет вживає заходів для забезпечення безпеки здобувачів, включаючи регулярні інструктажі з техніки безпеки та наявність детально врегульованих правил поведінки.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1. Відсутність інформаційно-навігаційної системи та спеціалізованих гігієнічних приміщень для маломобільних груп: Рекомендується розробити та імплементувати план-графік заходів на наступні кілька років щодо встановлення тактильних елементів, піктограм, шрифту Брайля та облаштування спеціалізованих кімнат гігієни. 2. Відсутність електронної анонімної «Скриньки довіри» та систематичного моніторингу конфліктних ситуацій: Необхідно розробити та впровадити електронну платформу для анонімних звернень (надсилання звернень на поштову скриньку не є анонімним, пропонуються розробити анонімну форму через сайт університету), а також проводити регулярні опитування серед здобувачів освіти для виявлення та вирішення потенційних конфліктів.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ТНТУ має ефективну систему забезпечення освітнього середовища та використання ресурсів, що сприяє досягненню освітніх цілей та задоволення потреб здобувачів освіти. Попри деякі виявлені слабкі сторони, загалом університет демонструє високий рівень відповідності критерію 7 на рівні В завдяки комплексному підходу до інклюзивності, доступності та безпеки. Рекомендовані покращення сприятимуть подальшому розвитку та вдосконаленню освітнього процесу в університеті.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедура розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюється положеннями Про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/mxsnb>), Про порядок розроблення, затвердження, моніторингу та припинення освітніх програм (<http://surl.li/dkvoj>) та орієнтуються на дотримання відповідності стандартам вищої освіти. Також при її розробці університет може використовувати міжнародні документи (міжнародні стандарти, рекомендації, модельні, зразкові освітні програми тощо), а також національні та міжнародні професійні стандарти професій. Випускова кафедра ініціює розроблення освітньої програми і формує робочу групу, до складу якої обов'язково включають за згодою представника ради роботодавців та здобувачів вищої освіти, що навчаються на старших курсах. Для підвищення якості освітньої діяльності Університету, забезпечення відповідності освітніх програм цілям, очікуванням, потребам учасників освітнього процесу, підтвердження актуальності ОП з урахуванням світових та вітчизняних тенденцій, розвитку відповідної галузі знань і затребуваності на ринку праці проводиться щорічна процедура моніторингу та удосконалення ОП, до якої залучаються зовнішні та внутрішні стейкхолдери: НПП університету, що реалізують ОП, здобувачі вищої освіти, випускники, роботодавці і представники академічної спільноти університету й інших ЗВО. Під час зустрічей з роботодавцями, НПП та здобувачами, ЕГ переконалась у їх обізнаності з ОП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність та залученості до удосконалення програми шляхом формулювання та врахування конкретних пропозицій в ОП. У 2023 році в ОП введено нові ОК «Сучасні пошукові системи та бібліографія», «Фінансово-економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання». Додано ОК, деякі теми/питання яких викладатимуться іноземною мовою: «Сталий розвиток і соціальна відповідальність бізнесу», «Європейська торговельна політика та Україна». Внесено до переліку обов'язкових ОК «Поведінкова економіка». Змінено назву ОК «Організація підприємницької діяльності» на «Підприємництво та стартап». Переглянуто забезпеченість ЗК, СК, ПРН освітніми компонентами. Ініціаторами цих змін були внутрішні та зовнішні стейкхолдери, що відображено у відповідних протоколах засідання кафедри ЕФ (№ 6 від 29.11., № 8 від 29.12.2022, № 11 від 13.02.2023, № 15 від 10.05.2023, № 19 від 12.06.2023), ЕРР (протоколи № 3 від 14.12.2022, № 1 від 10.02.2023). За час існування ОП змін зазнали назви окремих ОК, їх змістовне наповнення, перерозподіл кредитів, форми контролю, семестрові перенесення тощо. Проєкт ОП пройшов відповідну експертизу та всю вертикаль погоджень у структурних підрозділах ЗВО і отримав позитивні висновки стейкхолдерів та академічної спільноти (протокол НМК ФЕМ № 5 від 15.02.2023). ЕГ підтверджено, що ТНТУ визначає чіткі процедури щодо розроблення, перегляду, затвердження та моніторингу ОП з урахуванням принципу своєчасності та наповненню широким спектром компетентностей, що відповідають сучасним запитам ринку праці.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Згідно з Положенням про порядок розроблення, затвердження, моніторингу та припинення освітніх програм (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=466>), здобувач М.Маряш входить до складу робочої групи з розроблення та удосконалення ОП. Він представляє інтереси студентської спільноти і його пропозиції були враховані при вдосконаленні ОП. Згідно з Положенням про роботу органів студентського самоврядування (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=473>) органи студентського самоврядування беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу та заходах щодо забезпечення якості вищої освіти. Опитування здобувачів проводиться згідно з Положенням про опитування учасників освітнього процесу (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=464>) та враховано у процесі удосконалення ОП. Результати опитування здобувачів вищої освіти (<http://surl.li/gpkh>) розглянуто та враховано на засіданні кафедри ЕФ (протокол № 6 від 29.11.2022, № 8 від 29.12.2022) Опитування проводять методом анкетування у системі ЕН ТНТУ ATutor. У наказі ректора визначено групи, задіяні в опитуванні. Результати опитування аналізує відділ забезпечення якості освіти ТНТУ. Отримані дані можна використати для внутрішнього забезпечення якості під час розроблення ОП, її перегляду, удосконалення навчальних планів та наповнення ОК, а також при заміщенні вакантних посад НПП. (<http://surl.li/eklzi>, <http://surl.li/emnkk>). Представники здобувачів вищої освіти є членами Вчених рад факультету та університету й усіх комісій з прийняття рішень, які повинні бути погоджені з органами студентського самоврядування. Представники студентського самоврядування беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи; бути делегованими до робочих і дорадчих органів. У 2022 р. Тетяна Фецин ПП-21 та Христина Хомик ПП-21 були делеговані до складу конференції трудового колективу ФЕМ. За пропозиціями здобувачів першого рівня ВО, що навчаються за даною ОП, висловлені у ході зустрічі з ними 31.10.2022 р. запропоновано наступне: за пропозицією Миколи Маряша, ст.гр. ПП-31, члена робочої групи, активізувати долучення фахівців-практиків, експертів у галузі до проведення занять з професійноорієнтованих дисциплін у весняному семестрі 2022-23 н.р. і підтримувати таку тенденцію й надалі; за пропозицією ст.гр.ПП-41 Василю Могильської з метою удосконалення знань, вмінь та навичок, необхідних для здійснення наукової роботи та проведення досліджень, ввести в ОП та, відповідно, у навчальний план здобувачів першого рівня вищої освіти, що навчаються за цією ОП дисципліну «Сучасні пошукові системи та бібліографія», яка б сприяла поглибленню знань у сфері роботи з базами даних та роботи з інформацією з різних джерел (Протокол кафедри №6 від 29.11.2022 р.). На зустрічах ЕГ зі студентством та менеджментом університету підтверджено можливість участі здобувачів в/о у процедурі моніторингу ОП та наявність дієвого інструментарію урахування наданих пропозицій.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Зустрічі ЕГ з різними фокус-групами підтвердили, що ТНТУ розглядає роботодавців як партнерів у системі підвищення якості освіти на засадах перегляду освітньої програми в рамках їх залученості до навчального процесу. В університеті діє Рада роботодавців та Експертні ради випускових кафедр за відповідними спеціальностями відповідно до Положення про раду роботодавців ТНТУ (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=126>). На кафедрі ЕФ створено експертну раду роботодавців за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля (<http://surl.li/gpkgu>). За час реалізації ОП налагоджено різноманітні форми співпраці з роботодавцями: залучення до проведення практико орієнтованих занять, тренінгів, семінарів, виступів на конференціях, керівництво практиками, ін. Зустрічі з роботодавцями відбуваються на розширених засіданнях кафедри ЕФ (<http://surl.li/qvirc>), під час проведення конференцій, організованих кафедрою ЕФ (<http://surl.li/emekq>) та міжнародного студентського форуму «Креативна економіка очима молоді» (<http://surl.li/emebv>), ділових зустрічей, серед яких «День кар'єри ЄС» (<http://surl.li/qvmcn>) та «Ярмарка вакансій» (<http://surl.li/qvmd>). Процедура погодження проекту ОП передбачає її обговорення із представниками роботодавців, отримання від них рецензій. Під час формування цілей, компетентностей і РН в ОП враховано пропозиції роботодавців, що відображено у відповідних протоколах засідання кафедри ЕФ та експертної ради роботодавців. На рівні університету створено відділ доуніверситетської підготовки, профорієнтації та сприяння працевлаштуванню, через який налагоджено двосторонній зв'язок із роботодавцями, організаціями, установами, органами місцевого самоврядування. Під час зустрічі ЕГ з стейкхолдерами роботодавці вказали на затребуваність фахівців у сфері підприємництва в регіон, підіймали актуальні питання щодо фахових компетенцій майбутніх випускників на ринку праці та акцентували увагу на практичних компонентах ОП. Отже, ЕГ переконатися, що роботодавці безпосередньо та через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як достатньо активні партнери/

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Серед випускників ОП є значна кількість спеціалістів, які успішні в галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності і продовжують співпрацювати з кафедрою ЕФ. Інформацію про випускників розміщено на офіційній вебсторінці кафедри ЕФ (<http://surl.li/gpje>). Опитування випускників здійснюється відділом доуніверситетської підготовки, профорієнтації та сприяння працевлаштуванню за допомогою розробленої форми та з використанням

Google Forms (<http://surl.li/dlbhx>). Важливим інструментом співпраці з випускниками є ГО «Асоціація випускників ТНТУ» (<http://surl.li/dlbex>). База даних карток випускників, які вони заповнюють при підписанні обхідних листків (картотека), зберігається у відділі доуніверситетської підготовки, профорієнтації та сприяння працевлаштуванню ТНТУ. Форма реєстрації на вступ до ГО «Асоціація випускників ТНТУ» розміщена за посиланням: <http://surl.li/ellal>. На кафедрі ЕФ є відповідальна особа за комунікацію з випускниками (протокол я кафедри ЕФ № 2 від 05.09.2023) Проте під час зустрічі ЕГ було встановлено, що випускники недостатньо залучаються до участі в освітньому процесі за даною ОП, хоча були хороші відгуки про навчальний заклад та його НПП. Після проведеної експертизи ЕГ дійшла висновку, що в ЗВО створено всі умови для збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Вивчивши відомості СО, ЕГ переконалася, що Університет вчасно реагує на виявлені недоліки. Так після проведення внутрішнього аудиту було удосконалено наповнення електронних навчальних курсів освітніх компонент ОП, оновлено робочі програми та силябуси освітніх компонент, змістове наповнення дисциплін з метою підсилення забезпечення ПРН, оновлено навчально-методичне забезпечення освітніх компонент. У ході здійснення внутрішнього аудиту у 2022 р. було виявлено наступний недолік – в навчально-методичному забезпеченні за окремими освітніми компонентами ОП рекомендована література є застарілою. Даний недолік було усунуто шляхом оновлення рекомендованої літератури за цими ОК в навчально-методичному забезпеченні. У ході здійснення внутрішнього аудиту у 2023 р. було виявлено наступний недолік – недостатнє наповнення ЕНК освітніх компонент ОП. Даний недолік було усунуто шляхом наповнення ЕНК освітніх компонент ОП (збільшення кількості тестів, словникових термінів тощо). Для покращення провадження освітньої діяльності за ОП, системою забезпечення якості освіти ТНТУ: 1) удосконалюється система online опитування здобувачів; 2) активізується підготовка НПП щодо отримання сертифікатів про рівень володіння іноземною мовою для викладання окремих компонент дисциплін іноземною мовою; 3) активно здійснюється співпраця з потенційними роботодавцями щодо розширення переліку баз практик та надання можливості здобувачам отримувати знання та компетентності безпосередньо на виробництвах; 4) постійно розширюється доступ до online платформ для сприяння проходження стажування та підвищення кваліфікації НПП кафедри ЕФ; 5) здійснюється пошук закордонних партнерів для більш ефективної співпраці в навчанні та науковій діяльності. В освітній діяльності кафедра ЕФ керується внутрішніми вимогами та зовнішніми тенденціями до забезпечення якості вищої освіти, систематично проводячи аналіз ОП інших вітчизняних та закордонних університетів, використовуючи систему громадського обговорення ОП та відстежуючи сучасні тренди ринку праці. ЕГ дійшла висновку, що в ЗВО система забезпечення якості закладу вищої освіти у цілому забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та освітній діяльності з реалізації ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОП здійснюється вперше, результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, які б мали враховуватись під час удосконалення цієї ОП – немає. Враховано пропозиції акредитацій інших ОП бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти ТНТУ: удосконалено систему формування індивідуального плану здобувача, сформовано загальний каталог вибіркової дисциплін у середовищі ЕН ТНТУ ATutor, вкладка «Вибіркові дисципліни» (https://dl.tntu.edu.ua/users/browse_elective.php), доступний кожному здобувачу вищої освіти ТНТУ, розширено перелік вибіркової дисциплін, проведено інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо мети, основних завдань, компетенцій та результатів, які забезпечує ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Згідно з рекомендаціями ЕГ та ГЕР, упродовж 2019-2023 років в Університеті розроблено та затверджено Положення: «Про визнання у ТНТУ результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=569>), «Про врегулювання конфліктних ситуацій в ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=568>), «Про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ТНТУ» (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=813>).

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

За результатами зустрічей ЕГ з керівником та менеджментом ЗНУ, гарантом та академічним персоналом, допоміжними структурними підрозділами, роботодавцями та здобувачами вищої освіти склалося враження єдності формування культури якості в академічній спільноті. Університет спрямовує заходи щодо залучення учасників академічної спільноти до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП, які включають: проведення оцінювання та періодичного перегляду ОП із залученням стейкхолдерів; оцінювання результатів навчання шляхом проведення тестового контролю; оцінювання НПП на основі анкетування студентів; підвищення кваліфікації НПП; забезпечення дієвої системи превентивних заходів щодо виявлення академічного плагіату при реалізації освітнього процесу. Показники моніторингу та удосконалення ОП відображаються у результаті зворотного зв'язку з НПП, а рішення про припинення реалізації ОП схвалює Вчена рада університету за поданням декана факультету та

завідувача кафедри. Таким чином, університет, активно взаємодіючи з усіма стейкхолдерами, створює загальноуніверситетську систему.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Позитивною практикою ЕГ вважає наявність чітких процедур щодо розроблення, своєчасного перегляду, затвердження та моніторингу ОП з орієнтацією на наповнення широким спектром компетентностей, що відповідають сучасним запитам ринку праці; активне залучення роботодавців до аналізу структури й змісту ОП з огляду на забезпечення її відповідності актуальним практикам. На засіданні Експертної ради роботодавців кафедри ЕФ Дейнека Ю. запропонував додати спеціальну (фахову) компетенцію у відповідний програмний результат навчання, яка б відображала геополітичний курс України. Голова ЕРР Демкура Т. запропонував додати в ОП спеціальну фахову компетентність «здатність визначати перспективи розвитку підприємництва і торговельної діяльності в процесі євроінтеграції України», а з метою її забезпечення внести новий ОК Європейська торговельна політика та Україна. Зустрічі ЕГ з різними фокус-групами підтвердили, що ТНТУ розглядає роботодавців як партнерів у системі підвищення якості освіти на засадах перегляду освітньої програми в рамках їх залученості до навчального процесу. В університеті діє Рада роботодавців та Експертні ради випускових кафедр за відповідними спеціальностями відповідно до Положення про раду роботодавців ТНТУ (<https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=126>). На кафедрі ЕФ створено експертну раду роботодавців за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля (<http://surl.li/gpku>). За час реалізації ОП налагоджено різноманітні форми співпраці з роботодавцями: залучення до проведення практико орієнтованих занять, тренінгів, семінарів, виступів на конференціях, керівництво практиками, ін. Зустрічі з роботодавцями відбуваються на розширених засіданнях кафедри ЕФ (<http://surl.li/qvlgc>), під час проведення конференцій, організованих кафедрою ЕФ (<http://surl.li/emekq>) та міжнародного студентського форуму «Креативна економіка очима молоді» (<http://surl.li/emebv>), ділових зустрічей, серед яких «День кар'єри ЄС» (<http://surl.li/qvmcn>) та «Ярмарка вакансій» (<http://surl.li/qvmd>). Процедура погодження проекту ОП передбачає її обговорення із представниками роботодавців, отримання від них рецензій. Під час формування цілей, компетентностей і РН в ОП враховано пропозиції роботодавців, що відображено у відповідних протоколах засідання кафедри ЕФ та експертної ради роботодавців. На рівні університету створено відділ доуніверситетської підготовки, профорієнтації та сприяння працевлаштуванню, через який налагоджено двосторонній зв'язок із роботодавцями, організаціями, установами, органами місцевого самоврядування. Під час зустрічі ЕГ з стейкхолдерами роботодавці вказали на затребуваність фахівців у сфері підприємництва в регіоні, підіймали актуальні питання щодо фахових компетенцій майбутніх випускників на ринку праці та акцентували увагу на практичних компонентах ОП. Отже, ЕГ переконалася, що роботодавці безпосередньо та через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як достатньо активні партнери.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Недостатнє залучення випускників до участі в освітньому процесі за ОП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Існуюча система забезпечення якості освіти у ТНТУ базується на регламентованій процедурі розроблення, затвердження, перегляду та моніторингу ОП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, що здатна забезпечувати якісну освіту за рахунок досягнення програмних результатів навчання та цілей ОП. Рекомендується активніше залучати випускників до участі в освітньому процесі і зокрема до обговорення проекту освітньої програми, оскільки думка випускників щодо адаптивності ОП до економічних реалій є цінною для ЗВО

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ (експертна група) з'ясувала, що права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя (ТНТУ) регулюються докладними нормативними документами. Ці документи базуються на чинному законодавстві України та є доступними через офіційний веб-сайт університету, що сприяє прозорості і забезпеченню прав кожного учасника. ЕГ встановила, що нормативна база університету постійно оновлюється і доповнюється новими положеннями. Це гарантує актуалізацію правил відповідно до змін у законодавстві та потреб спільноти ТНТУ. Наприклад, основні нормативні документи, які регулюють освітній процес, доступні за посиланням <http://tntu.edu.ua/?p=uk/info/documents>, що дозволяє легко ознайомитися з потрібною інформацією всім зацікавленим сторонам. ЕГ проаналізувала, що окремі напрями діяльності університету, такі як оцінювання студентів, організація освітнього процесу, контроль якості навчання та академічна доброчесність, врегульовані через низку спеціалізованих Положень. Ці Положення є частиною стратегічних документів, які також включають загальні стратегії розвитку, такі як Стратегія розвитку ТНТУ на 2019-2025 роки, доступна за посиланням <https://docs.tntu.edu.ua/base/document?id=432>. ЕГ підтвердила, що процедури і правила, що регулюють права і обов'язки учасників освітнього процесу, є не тільки чіткими та зрозумілими, але й легкодоступними. Всі важливі документи можна знайти через офіційний сайт або безпосередньо за вказаними посиланнями на документи, що гарантує їх відкритість та прозорість для всіх учасників освітнього процесу. Таким чином, на основі аналізу доступних даних і документів, ЕГ встановила, що ТНТУ діє в рамках встановлених законодавством норм і принципів, а також активно розвиває внутрішні процедури для вдосконалення освітнього процесу.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ЕГ з'ясувала, що ТНТУ дотримується встановлених процедур щодо залучення зацікавлених сторін до процесу розробки і оновлення ОП. Відповідно до нормативних вимог, університет оприлюднює проекти нових або реформованих ОП на своєму офіційному веб-сайті за місяць до їх затвердження. Це дає можливість стейкхолдерам вносити свої зауваження та пропозиції. ЕГ встановила, що сторінка з документами, які оприлюднені для обговорення, знаходиться за посиланнями <https://docs.tntu.edu.ua/base/category?id=66> та <https://tntu.edu.ua/?p=uk/news/4955>. Ці ресурси забезпечують прозорість процесу та доступність інформації для всіх зацікавлених сторін. На основі аналізу доступних даних, ЕГ підтвердила, що університет також має встановлені механізми для внесення змін, зауважень та пропозицій. Адреси веб-сторінок, де зацікавлені стейкхолдери можуть залишити свої коментарі, включають зворотний зв'язок для звернень громадян та запит від особи на отримання публічної інформації, які доступні через <http://tntu.edu.ua/?p=uk/info/standing-order> та <https://tntu.edu.ua/?p=uk/info/public>; а також сторінка кафедри <https://kaf-ef.tntu.edu.ua/>. ЕГ визнає важливість такого підходу до залучення стейкхолдерів у процесі розробки ОП, оскільки це сприяє вдосконаленню якості освітніх послуг, забезпеченню відповідності навчальних планів потребам студентів та роботодавців, а також підвищенню загальної задоволеності учасників освітнього процесу.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЕГ під-час інтерв'ювання стейкхолдерів з'ясувала, що ТНТУ своєчасно оприлюднює точну та достовірну інформацію про кожну освітню програму, включаючи її цілі, очікувані результати навчання та її основні компоненти. Ця інформація розміщується на офіційному сайті університету та на веб-сторінках відповідних кафедр, забезпечуючи тим самим відкритий доступ до важливих даних для всіх зацікавлених сторін та суспільства в цілому. ЕГ на основі аналізу встановила, що офіційний сайт ТНТУ (<https://tntu.edu.ua/?p=uk/structure/faculties>) містить розділи, присвячені кожному факультету, де можна знайти детальну інформацію про доступні освітні програми. Ця інформація організована таким чином, що зацікавлені особи можуть легко орієнтуватися та знаходити необхідні дані. Також ЕГ підтвердила, що кафедра економіки та фінансів ТНТУ активно використовує свою веб-сторінку (<http://surl.li/scbgh>) для розміщення актуальної інформації про свої освітні програми, включаючи опис курсів, вимоги до кваліфікації, а також очікувані результати навчання. ЕГ проаналізувала, що обсяг інформації, який оприлюднюється ТНТУ, достатній для інформування зацікавлених сторін та суспільства, дозволяючи потенційним студентам, батькам, роботодавцям та іншим зацікавленим особам робити обґрунтовані рішення щодо вибору ОП. Таким чином, ЕГ визнає, що ТНТУ забезпечує відповідність своїх ОП стандартам якості та доступності інформації, сприяючи тим самим прозорості освітнього процесу та відповідності його сучасним освітнім потребам.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

ТНТУ регулярно оновлює та доповнює нормативну базу, що забезпечує прозорість та розуміння правил і процедур для всіх учасників освітнього процесу. Всі документи легкодоступні через офіційний веб-сайт університету.

Університет забезпечує залучення стейкхолдерів у процес розробки та оновлення ОП, оприлюднюючи проекти на офіційному веб-сайті за місяць до затвердження та збираючи зауваження та пропозиції. Університет публікує повну інформацію про ОП, включаючи цілі, очікувані результати навчання та компоненти, що сприяє вдосконаленню якості освітніх послуг та відповідності освітніх планів потребам суспільства

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Виявлено, що університет має обмежені механізми залучення випускників у процес перегляду та вдосконалення ОП. ЕГ рекомендує розробити та впровадити систематичні анкетування серед випускників для збору зворотного зв'язку про якість та актуальність отриманих знань, пропозицій щодо вдосконалення ОП. Організувати регулярну співпрацю з випускниками на рівні з роботодавцями, проведення засідання з випускниками для обговорення можливих удосконалень ОП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ТНТУ в цілому демонструє високий рівень прозорості та публічності за критерієм 9 з оцінкою В, чітко визначаючи правила і процедури та забезпечуючи їх доступність для всіх зацікавлених сторін. Однак існує потенціал для подальшого розвитку, особливо у залученні випускників до процесу перегляду та удосконалення ОП, що може підвищити рівень задоволеності та відповідності потребам ринку праці.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

В період проведення акредитаційної експертизи експертній групі було надано доступ до всіх необхідних матеріалів та затребуваної інформації. Усі запити на фокус-групи ЗВО погодив, відхилень від програми візиту не було. За результатами експертизи було зроблено висновок, що за даною ОП в ТНТУ відбувається реальний освітній процес.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B

Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Охріменко Ігор Віталійович

Члени експертної групи

Лялюк Алла Миколаївна

Михайлова Кристина Валеріївна